

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: **Цифровізація бізнес-процесів підприємств**

Виконала: здобувачка освіти групи ФК-24-1м
Спеціальність 072 «**Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок**»

Романець Валерія Миколаївна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник к.е.н., доцент Івашина С. Ю.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(місце роботи)
_____
(посада)
_____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2026

АНОТАЦІЯ

Романець В. М. Цифровізація бізнес-процесів підприємств.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «**Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2026.

У роботі розглянуто процес цифровізації на підприємстві. Досліджено діяльність і проаналізовано фінансовий стан та фінансову дисципліну ТОВ «Експерт-Агротрейд». Розглянуто прикладні аспекти цифровізації фінансової діяльності. Викладено шляхи оптимізації фінансової діяльності в умовах цифровізації.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 71 сторінках, містить 20 таблиць, 9 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел включає 57 найменувань.

Ключові слова: фінанси підприємства, фінансова дисципліна, фінансова діяльність, цифрові трансформації, управління бізнес-процесами.

Список публікацій здобувача.

Романець В. М. Цифровізація бізнес-процесів промислових підприємств / «Економіко-правові, управлінсько-технологічні та соціально-психологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2025. Том 1. С.113-115.

ANNOTATION

Romanets V. M. Digitalization of business processes of enterprises.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 072 «**Finance, banking, insurance and stock market**». – University of Customs and Finance, Dnipro, 2026.

The paper examines the process of digitalization at an enterprise. The activities and financial condition and financial discipline of «Expert-Agrotrade» LLC were examined and analyzed. Applied aspects of the digitalization of financial activities are considered. The areas of optimization of financial activities in the context of digitalization were determined.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources, appendices, presented on 71 pages, contains 20 tables, 9 figures, 3 appendixes. The list of used sources includes 57 titles.

Keywords: enterprise finance, financial discipline, financial activities, digital transformations, business process management.

Applicant's list of publications.

Romanets V. M. Digitalization of business processes of industrial enterprises / “Economic, legal, managerial, technological, and socio-psychological dimensions of the present: a youth perspective”: materials from an International Scientific and Practical Conference. Dnipro: University of Customs and Finance, 2025. Vol. 1. P. 113-115.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВА	7
РОЗДІЛ 2	ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКСПЕРТ-АГРОТРЕЙД»	20
2.1	Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Експерт-Агротрейд»	20
2.2	Оцінка фінансового стану ТОВ «Експерт-Агротрейд»	29
2.3	Вплив цифровізації на фінансову дисципліну підприємства	41
РОЗДІЛ 3	ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	52
3.1	Аналіз стану свинарства в Україні	52
3.2	Напрями цифровізації фінансової діяльності в агросекторі	56
ВИСНОВКИ		68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		72
ДОДАТКИ		78

ВСТУП

Актуальність дослідження. Підприємство як економічний суб'єкт створюється з певною метою і докладає всіляких зусиль для досягнення поставленої мети. В умовах постійних змін і невизначеності керівництво має обирати оптимальну фінансову стратегію, яка забезпечить виконання таких бізнес-завдань: зростання прибутковості, стабілізацію фінансового стану, формування конкурентних переваг, сприятиме інноваційному розвитку. Цифровізація бізнес-процесів підприємства напряду пов'язана з переліченими бізнес-завданнями.

Особливої актуальності цифровізація набуває для підприємств, які опинилися в кризових умовах через пандемію COVID-19 та військову агресію рф. Інтеграція цифрових технологій у бізнес-процеси, сприяє появі нових способів створення, доставки та отримання цінності, що для таких підприємств відкриває нові можливості у пошуку шляхів виходу з кризи.

Великі обсяги фінансової інформації, на підставі якої ухвалюються управлінські рішення; технологічні інновації, які допомагають знижувати витрати, підвищувати ефективність і швидкість операцій; використання штучного інтелекту, інтернету речей, хмарних сервісів – усе це складовими цифровізації в контексті фінансового управління суб'єктом господарювання.

Тема дослідження є особливо актуальною для підприємств агросектору. Продовольча безпека завжди буде нагальним питанням для державного та регіонального управління. Аграрний сектор є провідною галуззю України, який держава підтримує грантами, пільговими кредитами, міжнародною фінансовою допомогою. Значна питома вага цифрових рішень в аграрному секторі зосереджена на управлінсько-економічних ланках: фінансове планування, управління бізнес-процесами, збут сільгосппродукції, інформаційно-комунікаційний обмін. Енегроощадливі технології, рециклінг, екологічність – ці поняття також нерозривно пов'язані з агросектором, його цифровізацією та фінансовими вигодами від впровадження інновацій.

Питання цифровізації бізнес-процесів досліджували такі українські науковці: Здреник В., Реслер М. В., Череп А. В., Огренич Ю. О., Дашко І. М., Залізняк В. П., Черничко Т. В., Проскура В. Ф., Островська Г. Й. На цифрових трансформаціях у фінансовій сфері та управлінні фінансами підприємства акцентували увагу в своїх дослідженнях: Докієнко Л. М., Бортнік А. М., Гудзь О. Є., Заїка О. В., Житар М. О., Мельничук Г. С., Шевченко О. М., Рудич Л. В., Лівінський А. І., Близнюк Т. П. та інші науковці. Незважаючи на значну кількість досліджень в даній області, питання цифровізації бізнес-процесів потребує подальшого вивчення в контексті інвестування у сталий розвиток, екологічність, напрями цифровізації фінансової діяльності.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні цифровізації фінансової діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд» та визначенні шляхів оптимізації бізнес-процесів.

Для досягнення вказаної мети передбачено виконання таких **завдань** :

- визначити ключові характеристики цифрових технологій у фінансовій діяльності;
- дослідити процес цифровізації на підприємстві;
- визначити організаційні засади цифровізації фінансової діяльності;
- здійснити аналіз фінансового стану підприємства;
- визначити вплив цифровізації на структуру капіталу;
- проаналізувати вплив цифровізації на фінансову дисципліну на підприємстві;
- визначити основні бізнес-процеси підприємства та можливості їх цифровізації;
- запропонувати шляхи оптимальної цифровізації фінансової діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд».

Об'єктом дослідження є процес цифровізації на підприємстві.

Предметом дослідження є цифровізація фінансової діяльності в бізнес-процесах підприємства.

Методи дослідження. Для уточнення та розкриття понять «цифровізація фінансів», «цифрові трансформації» та визначення їх впливу на діяльність підприємства використовувалися діалектичний метод пізнання, наукові методи абстракції, індукції та дедукції. Аналіз фінансового стану та фінансової дисципліни підприємства проводився за допомогою коефіцієнтного аналізу, методів статистичного порівняння, групування та зіставлення фактичних даних звітних і попередніх років. Для наукового обґрунтування економічного змісту та розробки заходів щодо оптимізації фінансової діяльності в умовах цифровізації застосовувався експертний метод.

Апробація матеріалів кваліфікаційної роботи. Результати досліджень «Цифровізація бізнес-процесів підприємств», викладені в кваліфікаційній роботі, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові, управлінсько-технологічні та соціально-психологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд», 14 листопада 2025 р. м. Дніпро.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати будуть корисними для сільськогосподарських підприємств України в аспекті підвищення ефективності фінансового управління шляхом пошуку можливостей інвестування у цифрові технології для стратегічного розвитку підприємства.

Інформаційною базою дослідження є наукові статті, монографії, дисертаційні роботи з фінансової архітекtonіки, фінансової діяльності та управління бізнес-процесами в умовах цифрових трансформацій, фінансова звітність ТОВ «Експерт-Агротрейд», статистичні дані щодо стану свинарства в Україні за досліджуваний період.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 71 сторінках, містить 20 таблиць, 9 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел складає 57 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Цифрова трансформація змінює всі складові фінансово-господарської діяльності підприємств, у тому числі управлінську діяльність, ядром якої є фінансовий менеджмент компанії. Ключові ознаки цифрової трансформації для національної економіки, регіону, галузі та окремого підприємства є різними.

Сучасні дослідження в контексті цифрових новацій зводяться до трактування теоретичних основ цифровізації, розгляду її напрямів, цифрових технологій та інструментів на макрорівні та рівні підприємства. Важливим суб'єктом економічних відносин є саме підприємства, отже приділимо увагу аспектам цифрової трансформації фінансів на мікрорівні.

Докієнко Л. М. наголошує, що «цифровізація фінансів підприємства передусім пов'язана з Enterprise 4.0, тобто новим етапом індустріалізації, – це управління бізнесом у безпечному, гнучкому, швидкому, послідовному та багаторазовому цифровому форматі, який допомагає підвищити ефективність як дискретних, так і чутливих до часу бізнес-процесів і напрямів діяльності» [1, с. 18].

Бортнік А. М., інтерпретуючи «канву бізнес-моделі», запропоновану Остервальдером А. та Піньє Ю., приділяє значну увагу фінансам, оскільки вони об'єднують підприємство, споживачів та продажі [2, с. 20]. Дослідниця розглядає трансформацію бізнес-моделі як набір доменів, ключовим з яких є фінансово-економічний, представлений системою індикаторів щодо джерел доходів, руху грошових потоків, концепції вартості грошей у часі.

Гудзь О. Є. наголошує, що цифровізація здатна «змінити існуючі моделі управління, переформатувати комунікації, технології та організаційну структуру підприємств на основі нових цінностей, пріоритетів та орієнтирів, що ґрунтуються на партнерстві, клієнтоорієнтованості, інноваційності та синергії» [3].

Демчишак Н. Б., розглядаючи пріоритети цифровізації в Україні, акцентує увагу на інноваційних продуктах у сфері фінансів та фінансового управління на національному рівні. Це: Block Chain (як децентралізована фінансова система);

Digital marketing (цифрові канали просування продукції); CRM&BPM (взаємовідносини з клієнтами); Digital-страхування (робота з електронним полісом); Cashless economy (електронні платежі та розрахунки) тощо [4, с. 46-47].

Мельничук Г. С. перевагами цифровізації у сфері фінансового управління вважає: знищення довгих ланцюгів посередників; прискорення перебігу різноманітних угод з контрагентами; усунення просторових обмежень та перешкод доступу на ринки; поява можливості створення ефекту масштабу, як наслідок – зниження витрат. Нові формати взаємодії з постачальниками і замовниками створюють нові бізнес-моделі, оптимізують фінансове управління [5, с. 126-127].

Шевченко О. М. та Рудич Л. В. досліджують цифрові трансформації у фінансовій сфері з точки зору фінансових інновацій у процесі виробництва та надання фінансових послуг. Науковці акцентують увагу на фінансових технологіях, як інструменті, який «відкриває величезні можливості для всіх суб'єктів фінансової сфери. Він забезпечує клієнтам зниження витрат, платежі в реальному часі, більш широкий вибір послуг та більшу зручність. Фінтех може сприяти розширенню доступу до фінансування для фізичних осіб, малих та середніх підприємств, недостатньо охоплених фінансовими послугами» [6].

Процес цифрових трансформацій та інноваційних нововведень в межах певного суб'єкта господарювання можна розділити на кілька етапів, кожному з яких притаманні свої унікальні завдання, інструменти та цілі. На етапі визначення цілей та розробки бізнес-стратегії здійснюється огляд потенційних ресурсів та їх можливих постачальників, плануються бізнес-процеси відповідно до технологічної специфіки, оцінюється продуктивність центрів відповідальності, внутрішніх і зовнішніх комунікацій, встановлюється мета діджиталізації, прогнозуються можливі поліпшення та очікувані результати від впровадження цифрових технологій, оцінюються ключові ризики. На етапі впровадження обираються доречні цифрові інструменти, платформи, додатки та трансформуються бізнес-процеси. На етапі аналізу отриманих результатів оцінюють ефективність впроваджених інновацій та цифрових рішень, аналізують зміни фінансових результатів, корегують (за необхідності) архітектуру рішень.

Реслер М. В. та інші автори переконані, що інтеграція цифрових технологій у бізнес-процеси, сприяє появі нових способів створення, доставки та отримання цінності. На їх думку такі аспекти, як: присутність в інтернеті, електронна комерція, цифровий маркетинг, бізнес-аналітика, хмарні обчислення створюють нові можливості для суб'єктів господарювання, підвищуючи тим самим їх конкурентоспроможність та фінансову стійкість [7].

Череп А. В., Огренич Ю. О. та Дашко І. М. наголошують, що «саме цифровізація бізнес-процесів є важливим чинником впливу на автоматизацію роботи підприємства та забезпечує зростання прибутковості, стабілізацію фінансового стану, формування конкурентних переваг, сприяє інноваційному розвитку» [8].

Цифровізація на рівні підприємства має базуватися на таких передумовах та вимогах:

- «готовість до цифрової трансформації власників та топ-менеджерів;
- лояльність до цифрової трансформації менеджерів та працівників;
- нормативну, організаційну та управлінську трансформацію;
- забезпечення цифрової трансформації достатніми та адекватними матеріальними ресурсами (доступ до інтернету, комп'ютерне обладнання, цифрові мережі тощо);
- забезпечення підготовки та перепідготовки персоналу у контексті розвитку їх цифрових компетентностей;
- внесення змін у кадрову політику, у тому числі через аутсорсинг зі сфери цифрових технологій;
- збільшення фінансових витрат на цифрову трансформацію та пошук джерел фінансування цифрової трансформації;
- готовність до інтеграції цифрових технологій у різні види діяльності підприємства, у тому числі управлінську, де окремо можемо виділити фінансовий менеджмент;

– внесення змін у сукупність стратегій та стратегічні плани підприємства щодо цифрової трансформації та збільшення цифровізації фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва» [9, с. 99].

Цифрова трансформація в умовах сьогодення стала ключовим фактором змін у сфері фінансів підприємств. Цифровізацію пов'язують з впровадженням новітніх технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання, великі дані, блокчейн та автоматизація процесів. Зазначені технології суттєво змінюють традиційні фінансові моделі управління. Ці зміни вимагають перегляду підходів до управління фінансовою стратегією підприємства, фінансовими потоками, ризиками та капіталом. Використання цифрових інструментів і технологій дозволяє підприємствам «підвищити ефективність фінансового управління шляхом автоматизації процесів, зменшення витрат та покращення точності прогнозування, що особливо актуально в умовах швидких змін ринку та високої конкуренції. Комунікаційні стратегії, адаптовані до цифрового середовища, стають невід'ємною частиною сучасної фінансової архітектури підприємств» [10, с. 146].

Поширення цифрової трансформації бізнес-процесів пов'язано із розвитком окремого напрямку в ринковій системі – з «цифровою економікою». Слід відзначити, що вони є взаємопов'язаними моделями і не можуть функціонувати окремо. Розуміння важливості та необхідності поступової адаптації діяльності суб'єктів бізнесу до методологічних засад та моделей «цифрової економіки» є першим кроком на шляху до формування ефективної фінансової архітектоники бізнесу, яка є базовою основою для підприємства [11, с. 32].

Заїка О. В. наголошує, що рахунок цифрової трансформації з'являється можливість запровадження змін у фінансовий функціонал бізнес-процесів. Запропоновані дослідницею зміни полягають у: розширенні аналітичних можливостей фінансових відділів; побудові стратегічних рішень на базі розширених аналітичних даних; економії робочого часу внаслідок автоматизації; спроможності фінансових відділів конкретизувати потенційні ризики [11, с. 69-70].

Послідовність цифрових нововведень у фінанси підприємства можна згрупувати за трьома напрямками: інтеграція, адаптація та трансформація (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Етапи цифрових нововведень у фінанси підприємства

Етап	Дії	Інструменти	Переваги/ можливості
Інтеграція даних у цифровий простір фінансового управління	Оцифрування даних з аналогових носіїв	Хмарні сервіси для зберігання фінансових даних	Доступ 24/7 та постійне оновлення усіх бізнес-процесів
Цифрова адаптація фінансової системи із залученням фінансових технологій	Автоматизація фінансових процедур та інтеграція бізнес-процесів в єдину фінансову систему	BI, BigData, AI, IoT, CRM, ERP, блокчейн	Запровадження цифрових фінансових технологій
Цифрова трансформація системи фінансового управління на підприємстві	Прогнозування та ухвалення рішень на засадах смарт-підходу	Цифрові бізнес-моделі та стратегії цифрового фінансового управління	Інноваційний розвиток цифрових стратегій підприємства

Джерело: складено автором за даними [11, с. 50]

Зупинимось детальніше на інструментах цифрових нововведень у фінансах. Сучасний бізнес важко уявити без хмарних технологій, які надають компаніям безмежні можливості щодо масштабування ресурсів, гнучкості та ефективності використання їх фінансового потенціалу. Хмарні технології грають важливу роль у «забезпеченні транспарентності корпоративних фінансів, сприяючи підвищенню ефективності і надійності фінансового обліку та звітності. Вони надають можливість централізованого зберігання фінансових даних. Це дозволяє компаніям зберігати всю необхідну інформацію, включаючи бухгалтерські записи, фінансові звіти, податкову документацію та інше, на захищених і надійних серверах, які легко доступні для авторизованих користувачів з будь-якого місця та пристрою» [12, с. 300].

Впровадження цифрових інструментів обробки та аналізу даних, таких як BI, BigData, AI, IoT, CRM, ERP, блокчейн, передбачає використання спеціалізованих програмних засобів та рішень для автоматизації процесів обліку і аналізу фінансової інформації. Це дозволяє підприємствам отримувати швидкий доступ до

потрібних даних, проводити аналіз та прогнозування фінансових показників, а також забезпечувати точність та надійність облікової інформації [13].

Цифрова трансформація в сучасних економічних системах виступає як [11, с. 52]:

- алгоритм розвитку, який сприяє побудові цифрових бізнес-моделей, стимулює економічне зростання суб'єкта господарювання та виявляє нові можливості для бізнесу;

- інструмент підвищення продуктивності та ефективності, який можна запровадити через оптимізацію процесів і модернізацію цифрової архітектури;

- основа для інноваційного розвитку, яка відкриває напрями для залучення додаткового фінансування, інвестицій, венчурного капіталу тощо.

Цифрова трансформація фінансів підприємства є надто важливою в сьогоденнішніх реаліях і досить часто є першим кроком в процесі цифровізації бізнесу компанії в цілому. Щоб інвестиції у цифровізацію фінансів підприємства були максимально ефективними, вони повинні супроводжуватися трансформацією в широких масштабах, включаючи «зміну глобальної місії фінансового відділу, огляд системи управління корпоративною ефективністю, ефективність та контроль процесів, впровадження ефективних і масштабованих систем, розвиток м'яких навичок усередині підприємства» [1, с. 18].

Погоджуємося, що цифрова трансформація вимагає переосмислення усіх внутрішніх процесів компанії. Автоматизація ключових операцій, запровадження цифрових підписів, електронний документообіг і використання бізнес-аналітики для ухвалення управлінських рішень сприяють зменшенню операційних витрат і підвищенню продуктивності. Інвестиції у модернізацію своєї ІТ-інфраструктури для забезпечення безперебійного функціонування цифрових сервісів також є частиною масштабних змін економічних суб'єктів [14, с. 218].

Цифровізація фінансів та адаптація підприємств до таких новацій пов'язана з такими компонентами:

1. Управління даними (Data). Фахівці з фінансів традиційно оперують значними обсягами інформації, що зумовлює тренд на «все більшу автоматизацію процесів збору та обробки даних і все більшу необхідність впроваджувати

інструменти, які дають змогу аналізувати та ефективно використовувати ці дані» [1, с. 19]. Традиційні для фінансистів сфери, пов'язані з оцінкою операційної та фінансової результативності діяльності, – тепер є зоною відповідальності алгоритмів та роботів. А від фахівців у галузі фінансів вимагається критичне та креативне мислення для аналізу ринку, створення цінності для власника бізнесу та способів монетизації даних.

2. Вартість бізнесу (Value). Фактори вартості бізнесу останні роки стрімко зміщуються зрушуються від матеріальних (майно, виробничі потужності, запаси) до нематеріальних цінностей (інновації, бренд, ділова репутація, патент, інтелектуальний капітал). Фахівців з фінансів чекає значний обсяг роботи зі створення нової системи оцінки результатів, у якій необхідно передбачити вимірювання нематеріальних активів, інтелектуального капіталу та аналіз їх взаємозв'язку з вартістю (цінністю) підприємства та потенціалом для зростання цієї вартості.

3. Бізнес-модель (Business model). Є ще одним трендом у фінансовій сфері на рівні суб'єкта господарювання, який пов'язаний із глобальною цифровізацією, – мається на увазі необхідність розуміння бізнес-моделі підприємства її фахівцями з фінансів, які мають діяти не ізольовано, а на основі свого розуміння бізнес-моделі та у тісній взаємодії з іншими відділами [1, с. 19-20].

Поєднуючи в єдиний механізм управління даними, вартість бізнесу та бізнес-модель – у підприємства з'являються нові можливості, які сприяють створенню конкурентних переваг та підвищенню ефективності й результативності діяльності. Сучасні цифрові технології дозволяють підприємствам збирати, аналізувати та надавати публічний доступ до значних обсягів фінансових даних щодо своєї діяльності. З одного боку це сприяє більшій прозорості та відкритості перед зацікавленими сторонами та споживачами. З іншого боку, підприємства, що роблять ставку на цифрову трансформацію, зобов'язані враховувати значні операційні ризики, оскільки саме такі ризики є найбільш характерними для цього процесу. Впровадження нових технологій та систем може призвести до порушень

у роботі підприємства, включаючи можливість витоку конфіденційної інформації, втрати даних та, як наслідок появи фінансових збитків [12, с. 299].

Житар М. О. узагальнив ключові аспекти цифрової трансформації у фінансовому управлінні на рівні суб'єкта господарювання (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Цифрові технології та їх ключовий вплив на фінанси

Цифрова технологія	Ключовий вплив на фінанси
Штучний інтелект (AI)	Оптимізація фінансового прогнозування, виявлення шахрайства, підвищення точності аналітики
Машинне навчання (ML)	Швидка обробка значної кількості фінансових даних, складні розрахунки, що дозволяє аналізувати фінансові результати та ухвалювати стратегічні рішення
Великі дані (Big Data)	Глибший аналіз фінансової діяльності, прогнозування трендів, підтримка прийняття рішень
Блокчейн	Прозорість і безпеність транзакцій, зниження операційних ризиків
Автоматизація процесів	Зменшення витрат, прискорення фінансових операцій, підвищення продуктивності
Цифрові комунікаційні стратегії	Покращення взаємодії зі стейкхолдерами, персоналізація фінансових продуктів
Цифрова фінансова архітектура	Забезпечення прозорості, підвищення довіри інвесторів, підтримка бренду як фінансового активу
Технологія планування ресурсів підприємства (ERP)	Інтеграція фінансових процесів та даних в єдину систему, можливість моніторингу фінансових показників в реальному часі

Джерело: складено автором за даними [1; 12; 14; 15]

Заїка О. В. дослідила вплив цифровізації на систему фінансового управління (інтеграція фінансової системи з інформаційними системами та технологіями, автоматизації аналітики та бізнес-процесів, використання новітніх цифрових технологій, зокрема інструментів штучного інтелекту) з одночасним урахуванням отриманого ефекту (проактивне управління, універсальне поєднання систем, залучення фінтехнологій та розширення цифрової інфраструктури бізнесу) [11, с. 50].

Суттєвими перевагами цифровізації фінансів підприємства також українські дослідники вважають [1, с. 20]:

- персоналізація взаємодії з клієнтами;
- гнучкість та прискорення бізнес-процесів (оперативне ухвалення рішень, швидка адаптація до вимог поточного моменту, максимальне задоволення потреб клієнтів);
- інноваційні можливості для розвитку бізнесу (цифровізація фінансів відкриває шлях до інноваційних способів розвитку підприємства: хмарні технології дають змогу працювати над одним проєктом кільком командам/виконавцям одночасно, ефективно використовуючи при цьому ресурси підприємства; готові рішення (SaaS) дозволяють економити час на вирішення поточних завдань; різні додатки, застосунки та конектори оптимізують роботу та вимагають мінімальних часових витрат на їх впровадження та адаптацію);
- технологічні новації роботи з даними (такі прогресивні технології, як Big Data або Artificial Intelligence (AI) спрямовані на обробку великих потоків інформації, на підставі якої можна ухвалювати управлінські рішення, адаптувати пропозиції під конкретні фінансові цілі та прогнози);
- партнерство та співпраця (відсутність географічних бар'єрів, простота та зручність використання програмних інтерфейсів для комунікації та співпраці зі стейкхолдерами).

У контексті цифровізації фінансів доречно розглянути фінансові технології (Фінтех, FinTech) – як поєднання інноваційних технологій, які використовуються у фінансових сервісах для управління фінансовими аспектами бізнесу, зокрема новими програмами, додатками, процесами та бізнес-моделями. Фінтех лежить в основі всіх онлайн-транзакцій, зокрема переказів коштів, кредитування, оплати комунальних послуг тощо. Останніми роками фінансові технології стали актуальною темою як в Україні, так і в усьому світі. Фінтех охоплює компанії, що використовують можливості інформаційних технологій і прагнуть до інновацій на ринку фінансових послуг [16].

У сучасних умовах традиційні системи управління фінансами підприємств зазнають новацій і перетворень. Фінансове управління завжди значною мірою покладалося на централізовані моделі та численних посередників. Зараз такий підхід втрачає актуальність, оскільки мають місце значні операційні витрати, частішими стають ризики шахрайства, затримки в обробці транзакцій, спостерігається недостатній рівень довіри між учасниками ринку. Зазначені проблеми особливо гостро відчуються в умовах цифрової трансформації та зростаючої потреби в автоматизації та децентралізації бізнес-процесів [17, с. 67].

У цьому контексті блокчейн-технології виступають як одне з найбільш перспективних інноваційних рішень, яке здатне кардинально змінити парадигму фінансової діяльності підприємств.

Таблиця 1.3

Переваги та виклики застосування блокчейн-технологій у фінансовій діяльності підприємств

Переваги	Виклики
Підвищення прозорості транзакцій	Регуляторна невизначеність
Покращена безпека та незмінність даних	Значна вартість реалізації
Автоматизація через смарт-контракти	Проблеми масштабованості
Зниження операційних витрат	Складність інтеграції з наявними системами
Прискорення фінансових розрахунків	Вразливість смарт-контрактів
Спрощення аудиту та звітності	Брак кваліфікованих кадрів
Доступ до нових джерел фінансування	Організаційні бар'єри, неготовність до змін

Джерело: складено автором за даними [17]

Цифрова трансформація фінансів компаній, громад, регіону – це послідовний, багатоаспектний, динамічний процес зміни системи управління фінансами шляхом впровадження на інноваційній основі цифрових технологій в усіх бізнес-процесах та сферах соціально-економічного життя з метою забезпечення сталого, збалансованого, конкурентоспроможного та безпечного

розвитку підприємства, галузі, регіону [18].

Фундаментом цифрових трансформацій та становлення цифрової економіки є використання інформаційно-комунікаційних технологій шляхом впровадження on-line сервісів та електронних платформ. Протягом 2021-2022 років стан фінансування сфери цифрової трансформації України виглядав так (табл. 1.4). У 2021 році в пріоритеті було фінансування Національної програми з інформатизації (34% загального обсягу фінансування) та підключення до інтернету (28% загального обсягу фінансування).

Таблиця 1.4

Фінансування сфери цифрової трансформації України

Напрямок фінансування	2021р Структура, %	2022р Структура, %
Національна програма з інформатизації	34	26
Підключення до інтернету (в тому числі в сільській місцевості)	28	18
Цифровізація (додаток, портал, оцифровка послуг)	19	12
Розширення мережі ЦНАПів	13	8
Розвиток освіти та пріоритетних проєктів в області ІТ	6	22
Підготовка до проведення Всеукраїнського перепису населення	-	14

Джерело: складено автором за даними [19]

Протягом 2022 року напрями фінансування було переглянуто, акценти фінансування зміщено на підтримку обороноздатності країни. Для відстеження прогресу в процесах цифровізації та інформатизації було запроваджено «індекс цифрової трансформації», який дозволяє оцінити спроможність органів влади впроваджувати цифрові рішення та аналізує рівень цифрової культури населення. Отже питання фінансування цифрових трансформацій зміщено на регіональний рівень. Починаючи з 2022 року «індекс цифрової трансформації» розраховується в цілому по Україні та окремо за кожним регіоном.

Маємо констатувати, що цифровізація є не лише актуальним трендом сьогодення, а й частиною євроінтеграційного курсу України. Цифровізація фінансів здебільшого розглядається з позиції фінансової системи країни або ж учасників фінансово ринку [22-25]. Водночас не виправдано недостатня увага приділяється не менш важливому суб'єкту економічних відносин – підприємствам та аспектам цифрової трансформації їхніх фінансів.

Підсумовуючи наукові напрацювання в контексті цифровізації фінансів можемо зробити висновок щодо перспективності цифрових трансформацій для фінансового функціоналу підприємства. Застосування цифрових інструментів забезпечує змістовну інформацію щодо фінансових даних про діяльність підприємства, зменшує ймовірність помилок через людський фактор, дозволяє формувати проактивні стратегії конкурентоспроможного розвитку. Хмарні технології та сервіси сприяють публічності та прозорості корпоративних фінансів, їх транспарентності. Завдяки сучасним хмарним платформам, підприємства можуть легко масштабувати свої ресурси вгору або вниз, в залежності від потреби, що дозволяє їм ефективно використовувати фінансовий потенціал.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ
«ЕКСПЕРТ-АГРОТРЕЙД»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Експерт-Агротрейд»

Магістерське дослідження виконується за даними ТОВ «Експерт-Агротрейд». Основні характеристики підприємства наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Характеристика ТОВ «Експерт-Агротрейд»

Дата заснування	23.07.2013
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю
Тип підприємства	Мале
Склад фінансової звітності	Фінансова звітність малого підприємства (форми 1-м, 2-м)
Директор	Новіков Денис Владиславович
Код ЄДРПОУ	38835799
Юридична адреса	вул. Центральна, будинок 108-А, село Хутірське, Дніпропетровська обл., Дніпровський р-н, 51822
Розмір статутного капіталу	10 000 000 ₴
Основний вид діяльності	01.46 Розведення свиней
Інші види діяльності	Виробництво м'яса. Діяльність посередників у торгівлі сільськогосподарською сировиною, живими тваринами, текстильною сировиною та напівфабрикатами. Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин. Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами
Система оподаткування	2024р – платник єдиного податку IV група 2025р – загальна система оподаткування
Статус платника ПДВ	Платник ПДВ № 388357904650 станом на 05.11.2025

Джерело: складено автором за даними [26]

У своїй діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд» керується чинними нормативно-правовими актами України, Статутом, внутрішніми правилами, регламентами та локальними актами Товариства.

Метою діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд» згідно Статуту є «задоволення потреб суспільства у товарах та послугах шляхом здійснення виробничо-господарської та іншої діяльності, спрямованої для найбільш повного насичення споживчого ринку послугами та високоякісною продукцією, розширення номенклатури та підвищення якості товарів» [26].

Підприємство спеціалізується на таких видах діяльності: розведення свиней; виробництво м'яса; виробництво м'ясних продуктів; оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами; посередницькі послуги тощо.

Товариство самостійно визначає свою інвестиційну, комерційну, фінансову, кредитну політику та планує усі види своєї діяльності. ТОВ «Експерт-Агротрейд» може створювати відокремлені підрозділи – філії та представництва, наділяти їх обіговими коштами та майном, що належить Товариству; залучати до роботи українських та іноземних фахівців; самостійно визначати форми, системи, розмір оплати праці; здійснювати інші права, не заборонені законодавством України.

Органами управління Товариства є:

- Загальні збори учасників (вищий орган управління – вирішують будь-які питання діяльності Товариства);
- Директор (виконавчий орган – управління поточною діяльністю);
- Наглядова рада (за умови її утворення – контролює та регулює діяльність виконавчого органу).

Компетенції органів управління визначаються Статутом.

У частині фінансово-господарської діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд»: відкриває рахунки в будь-яких фінансово-кредитних установах та проводить через них усі касові та кредитно-розрахункові операції, форми розрахунків узгоджуються з усіма контрагентами відповідно до вимог чинного законодавства; вивчає кон'юнктуру ринку товарів та послуг; отримує в оренду або на умовах лізингу техніку, будівлі, споруди та інше майно, необхідне для здійснення статутної

діяльності; отримує на договірних умовах позикові кошти від будь-яких фінансово-кредитних установ. Товариство здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності, веде статистичну звітність у встановленому порядку, несе відповідальність за їх достовірність та подає до відповідних державних органів за встановленою формою та термінами.

Фінансові результати відображають мету підприємницької діяльності; її доходність і є вирішальними для підприємства. Окрім керівництва суб'єкта господарювання і трудового колективу, фінансові результати цікавлять досить широке коло користувачів інформації, а саме: вкладників капіталу (інвесторів), кредиторів (контрагентів та фінансово-кредитні установи), державні органи, в першу чергу податкову службу, фондові біржі, які займаються купівлею-продажем цінних паперів тощо.

Для розуміння показників фінансової звітності важливе значення має якість облікової інформації. Якісна облікова інформація сприяє стабільному функціонуванню та розвитку компаній, збільшує рівень інвестицій, захищає права власників, акціонерів, та відіграє важливу соціальну роль в суспільстві.

Інформаційною базою аналізу фінансових результатів є дані фінансової звітності, яка для суб'єктів малого підприємництва представлена формами № 1-м «Баланс» та № 2-м «Звіт про фінансові результати», складання яких регулюється Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [27]. Головна відмінність цих форм звітності від загальних полягає в скороченні кількості й укрупненні статей балансу (зі збереженням нумерації рядків) і спрощенні «Звіту про фінансові результати». Зазначені відмінності зумовлені застосуванням спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва і спрощеної форми бухгалтерського обліку. Ці інформаційні особливості впливають на методику проведення аналізу фінансових результатів діяльності малих підприємств [28].

Серед широкого кола показників, які характеризують успішність і результативність господарської діяльності будь-якого підприємства, внутрішні

користувачі облікової інформації віддають перевагу, насамперед, інформації про величину фінансових результатів та їх динаміку за кілька періодів [29].

Набір даних, необхідних для оцінки результатів діяльності підприємства та можливості прогнозування його подальшого розвитку забезпечує фінансова звітність. Найчастіше рішення ухвалюються за результатами розрахунків з використанням моделі Альтмана або мультифакторного аналізу. Зарубіжними науковцями доведено, що застосування таких моделей сприятиме формуванню інформації, достатньої для ухвалення рішень усіма зацікавленими користувачами, крім інвесторів [30].

Компоненти фінансової звітності відображають різні аспекти одних і тих самих господарських операцій та подій за звітний період, відповідну інформацію попереднього звітного періоду та розкриття облікової політики та її змін, що робить можливим ретроспективний та перспективний аналіз діяльності підприємства [31, с. 97]. Узагальнимо призначення складових фінансової звітності малого підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Призначення основних компонентів фінансової звітності малого підприємства

Форма звітності	Зміст	Використання інформації
Баланс (1-м)	Наявність економічних ресурсів, що контролює підприємство, на дату балансу	Оцінка структури ресурсів підприємства, їх ліквідності та платоспроможності підприємства. Прогнозування майбутніх потреб у показниках; оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах, які підприємство, ймовірно, контролюватиме
Звіт про фінансові результати (2-м)	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Оцінка та прогноз: прибутковості діяльності підприємства; структури доходів та витрат

Джерело: складено автором за даними [27]

Динаміка фінансових показників ТОВ «Експерт-Агротрейд» за інформацією з відкритих джерел представлена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Фінансові показники ТОВ «Експерт-Агротрейд»

Показник	2020р	2021р	2022р	2023р	2024р	Темп приросту 2024/2023, %
Дохід, грн	9238700	13000	63900	28537100	63530200	122,62
Витрати, грн	8892900	1095000	1244200	14005500	55880100	298,99
Чистий прибуток, грн.	283600	-1122000	-1180300	14531600	7650100	-47,36
Активи, грн.	14083200	13081900	19900500	77055900	58250400	-24,41
Зобов'язання, грн.	22781200	22675500	30764400	63304200	37075000	-41,43
Кількість працівників, осіб	-	8	7	22	25	13,64

Джерело: складено автором за даними [26]

За даними табл. 2.3 можемо зробити висновки, що кризовими для підприємства були 2021 та 2022 роки. У 2021 році має місце найнижча сума доходу 13000 грн за увесь досліджуваний період, при цьому сума витрат є суттєвою 1095000 грн, і, як наслідок збиток у сумі 1122000 грн. У 2022 році дохід зростає до 63900 грн, але за ці два роки підприємство має колосальні збитки – понад 1 млн грн за кожен рік. Значний спад в показниках доходів і витрат спостерігається у 2021 році через обмеження діяльності внаслідок пандемії COVID-19. Також за підсумками 2021 року має місце значний збиток (1122000 грн) проти прибутку в сумі 283600 грн у попередньому 2020 році. Після збиткових 2021 та 2022 років, ситуація на підприємстві стабілізувалася. У звітному 2024 році темп приросту доходу склав 122,62%, витрат 298,99%. Чистий прибуток у 2024 році майже вдвічі менший за показник 2023 року.

Починаючи з 2023 року ситуація стабілізувалася і за рахунок статутного капіталу, розмір якого було збільшено з 1 тис грн до 10 млн грн за рахунок

додавання нових учасників, втричі зросла кількість найманих працівників (Додаток А) – усе це зумовило активізацію господарської діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд» і позитивно відзначилося на фінансово-економічних показниках. Порівнювати показники 2023 та 2024 років з кризовими 2021 та 2022 немає сенсу, тому за базу візьмемо 2020 рік. У 2023 дохід зростає втричі порівняно з 2020 роком, у 2024 – майже у сім разів. Найприбутковішим роком був також 2023 – сума чистого прибутку склала рекордні 14,5 млн. грн.

Сума активів та зобов'язань з 2021 до 2023 року має тенденцію до збільшення. У звітному 2024 році спостерігається зниження: активів на 24,41% (на 18,8 млн грн в абсолютному виразі); зобов'язань на 41,43% (на 26,2 млн грн в абсолютному виразі). З одного боку – зниження вартості активів на тлі постійного зростання протягом попередніх трьох років можна розглядати як негативний фактор, але активи зменшуються меншими темпами, ніж зобов'язання, тобто підприємство має змогу погашати кредиторську заборгованість. Фінансову дисципліну ТОВ «Експерт-Агротрейд» більш детально буде досліджено у п.2.2 кваліфікаційної роботи.

Фінансовий результат суб'єкта господарювання визначає не лише ефективність використання його економічних ресурсів, а є й джерелом формування дохідної частини державного бюджету у вигляді сплачених податків на прибуток. Дослідження ефективності роботи підприємств на основі даних щодо їх фінансових результатів та рентабельності завжди буде актуальним, оскільки функціонування і подальший розвиток підприємств значно впливає на добробут населення країни та на її економічну ситуацію через механізм сплати податків [32].

Отже, за результатами аналізу фінансово-економічних показників ТОВ «Експерт-Агротрейд», тенденція є позитивною: підприємство нарощує виробничий потенціал шляхом інвестування у необоротні активи, зростають незавершені капітальні інвестиції, поточні біологічні активи, запаси. Усе це є результатом ефективного управлінського підходу до виробничої діяльності, залучення нових учасників у склад засновників та збільшення суми статутного капіталу, а також грамотного фінансового планування.

Варто зауважити, що наведені фінансові показники ТОВ «Експерт-Агротрейд» можуть не відображати реального стану речей. Нерівномірність виробничого циклу агропідприємства протягом року впливає на фінансові результати в різні періоди. Як наслідок, необхідні корегування під час аналізу звітності. Складність оцінки справедливої вартості незавершеного виробництва (молодняк тварин у ТОВ «Експерт-Агротрейд») не дозволяє повною мірою оцінити прибуток та фінансові витрати. Має місце ризик завищення собівартості продукції через можливе включення особистих витрат власників або витрат, не пов'язаних із виробництвом (в умовах фермерського господарства важко відокремити виробничі та власні витрати). Слабкий внутрішній контроль через нестачу ресурсів, відсутність узгодження даних бухгалтерського обліку та управлінської звітності також можуть стати причиною суттєвих викривлень.

В аграрному секторі фінансова діяльність має низку специфічних особливостей [33, с. 14]:

- значна залежність від погодних умов та сезонності виробництва;
- постійна потреба у значному обсязі оборотних коштів через тривалі цикли операційної діяльності;
- специфічні ризики, пов'язані з метеорологічними явищами, хворобами тварин та ринковими коливаннями.

Зазначені особливості впливають на управлінські рішення стосовно фінансової діяльності, яка спрямована, насамперед, на забезпечення ефективного використання обмежених фінансових ресурсів для досягнення власних стратегічних та операційних цілей. Основу фінансової діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд» складають такі інструменти і технології:

1. Фінансова стратегія. Цей інструмент має велике значення для підприємства, оскільки зосереджений на управлінні фінансовими ресурсами та розвитку фінансових відносин з контрагентами; забезпечує джерела формування, напрями розміщення та використання фінансових ресурсів; обґрунтовує стратегічні орієнтири фінансової діяльності підприємства; сприяє ухваленню

управлінських рішень щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

2. Фінансове планування. Цей інструмент являє собою систематичний процес визначення – куди вкладати кошти для забезпечення прибутковості діяльності, які види діяльності генерують найбільший дохід, як раціонально управляти фінансовими ресурсами для досягнення цілей підприємства. Фінансове планування передбачає підготовку річних бюджетів та планів фінансування виробничої та комерційно-збутової діяльності, розробку операційних та фінансових бюджетів, прогнозів доходів і витрат із врахуванням специфіки тваринництва, зокрема вирощування свиней, планування оборотних коштів для закупівлі кормів, засобів догляду, ветеринарних препаратів і підтримки поголів'я тварин.

2. Управління доходами та витратами. Джерелом формування доходів підприємства є реалізація м'яса та м'ясної продукції. В частині управління витратами здійснюється постійний контроль витрат на розведення тварин, збільшення біологічних активів, закупівлю кормів та інших необхідних запасів для захисту, щеплень тварин, дезінфекції, а також на оплату праці персоналу та обслуговування обладнання. Оптимізація витрат можлива через удосконалення виробничих процесів і використання сучасних технологій. Забезпечення господарських процесів цифровими інструментами, за яких впроваджуються різноманітні методи і способи збору й узагальнення аналітичних даних з метою окреслення ефективних управлінських рішень дають можливість підвищити рівень результативності господарювання в аграрній сфері.

3. Джерела фінансування. Основними джерелами фінансування діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд» є власний капітал, прибуток від операційної діяльності та залучені кошти, а саме банківські кредити; участь у державних програмах підтримки сільського господарства, включаючи гранти, субсидії та дотації.

4. Управління фінансовими ризиками. Даний інструмент передбачає проведення аналізу потенційних ризиків, таких як коливання цін на зерно та корми, а також на м'ясо та м'ясні продукти; використання доступних страхових

інструментів для мінімізації впливу ризиків, пов'язаних із захворюваннями тварин або стихійними лихами, техногенними катастрофами, наслідками військової агресії РФ.

5. Облік і звітність. Передбачає організацію і ведення фінансового обліку відповідно до чинного законодавства України; підготовку фінансової звітності для аналізу результатів діяльності підприємства та ухвалення управлінських рішень; ведення управлінського обліку для внутрішніх потреб.

6. Інвестиційна діяльність. Передбачає інвестування у модернізацію фермерських приміщень; закупівлю обладнання для переробки м'яса та виготовлення м'ясної продукції; поліпшення умов утримання тварин; цифровізацію виробничої та управлінської діяльності; диверсифікацію операційної діяльності шляхом розвитку додаткових напрямків, таких як оптова торгівля кормами. Інвестиції за сучасних умов набувають першочергового значення, оскільки пов'язані з комплексним розвитком економічної, соціальної та екологічної сфер; інноваціями й технологічним розвитком.

Якість фінансової діяльності агропідприємства та правдивість його фінансової інформації має велике значення для залучення інвестицій у галузь, отримання грантів та банківського кредитування, державної підтримки. У 2021 році загальний обсяг державної підтримки агросектору склав майже 47 млрд грн, починаючи з 2022 року працює програма кредитування 5-7-9 [34].

У контексті доступу до інвестицій та банківського кредитування агровиробників оцінюють не лише з точки зору фінансової ефективності, а й відповідального споживання та сталого розвитку. «Ознакою сучасного функціонування багатьох економічних суб'єктів у світі стало зміщення їх інвестиційних та господарських орієнтирів із виключно фінансових вигід до стратегій, що поєднують фінансову ефективність із позитивним соціальним впливом, відповідальним споживанням, ощадливим виробництвом. Такий підхід докорінно трансформував уявлення про успіх у бізнес-середовищі: фінансовий результат більше не є єдиним критерієм оцінки цінності компанії. Натомість організації, які вирізняються дотриманням екологічних стандартів, соціальною відповідальністю та ефективним корпоративним управлінням, отримують кращі

перспективи для сталого розвитку та довгострокового зростання, зокрема завдяки розширенню можливостей доступу до інвестицій» [35].

Отже, ТОВ «Експерт-Агротрейд» є сучасним представником агросектору із чіткою спеціалізацією на тваринництві (розведенні свиней) та додатковими напрямками діяльності, такими як виробництво м'яса, оптова торгівля зерном і кормами, що сприяє диверсифікації сегментів, де підприємство має змогу реалізовувати свою продукцію. Такий підхід сприяє отриманню доходів навіть за умов нестабільності й кризи.

Системне управління фінансами шляхом контролю витрат, диверсифікації напрямів діяльності, пошуку нових джерел доходів та стратегічного планування дозволило вивести підприємство з кризи, зумовленої пандемією COVID-19 та військовою агресією рф. Результативні показники 2023 та 2024 років підтверджують стійкі позиції підприємства на ринку та перспективи його подальшого розвитку.

2.2. Оцінка фінансового стану ТОВ «Експерт-Агротрейд»

Фінансовий стан є комплексним і багатогранним поняттям для певного суб'єкта господарювання, оскільки «визначає місце підприємства в економічному середовищі та те, наскільки ефективними і безризиковими можуть бути ділові відносини з ним комерційних банків, постачальників, потенційних інвесторів і позичальників. Для підприємства, як і для його партнерів, становить інтерес не тільки фактичний стан справ, тобто те, що було, а й очікуваний фінансовий стан» [36, с. 152].

Стійкість фінансового стану зазвичай визначається як такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства в поточному і довгостроковому періодах на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності за умов допустимого фінансового ризику [37].

Фінансовий стан підприємства визначається такими елементами [38]:

1. прибутковість роботи підприємства;
2. оптимальність розподілу прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових платежів;
3. наявність власних фінансових ресурсів для забезпечення операційної діяльності і процесу реалізації продукції;
4. раціональне розміщення основного та оборотного капіталу;
5. платоспроможність та ліквідність.

Показники, які використовуються для оцінки фінансового стану наведені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Показники ТОВ «Експерт-Агротрейд» для оцінки фінансового стану,
тис. грн**

Показник	2021р	2022р	2023р	2024р	Темп приросту 2024/2023, %
Чистий прибуток (збиток)	(1122,0)	(1180,3)	14531,6	7650,1	-47,36
Дохід	13,0	63,9	28537,1	63530,2	122,62
Витрати	1095	1244,2	14005,5	55880,1	298,99
Власний капітал	-9820,0	-11000,3	13525,3	21175,4	56,56
Оборотні активи	5639,1	12501,9	56655,2	40273,6	-28,91
Поточні зобов'язання	22675,5	30764,4	63304,2	37075,0	-41,43

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

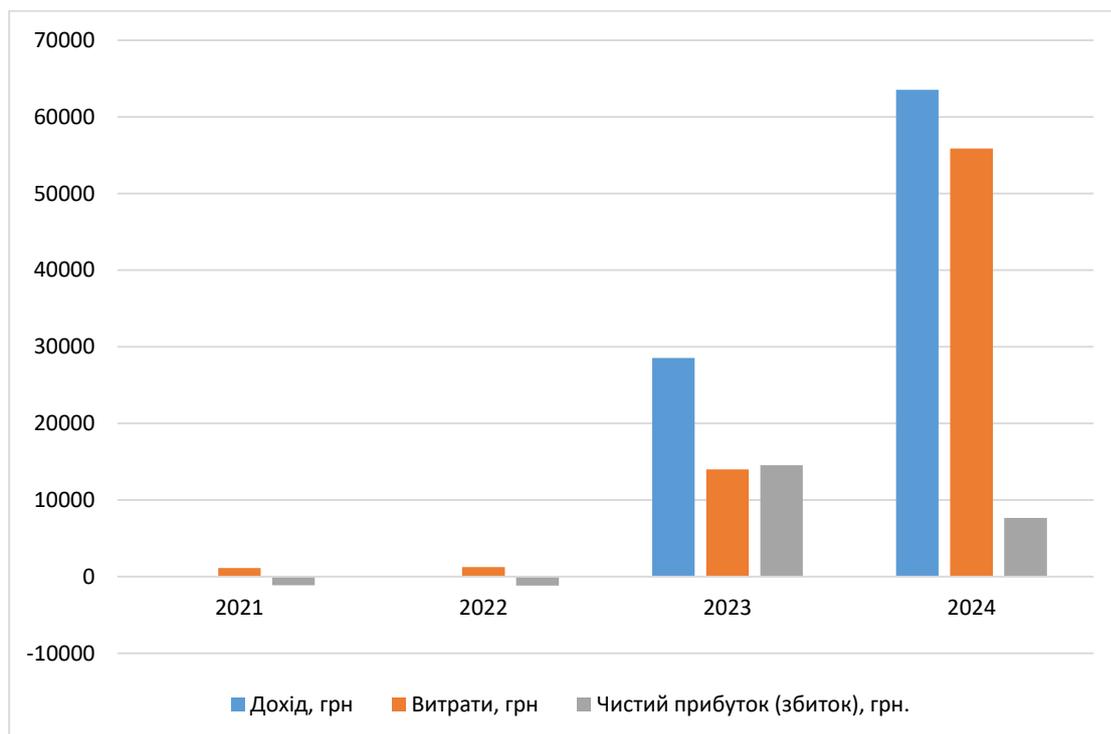
За даними табл. 2.4 можемо зробити висновок, що фінансовий стан досліджуваного підприємства у 2021 та 2022 роках був вкрай нестабільним: при дуже низьких показниках доходів і значних сумах витрат підприємство мало колосальні збитки, внаслідок чого власний капітал мав від'ємне значення. Оборотний капітал за ці роки був значно меншим за суму поточних зобов'язань, що також характеризує фінансовий стан як нестабільний.

У 2023 році спостерігається значне покращення. Фінансовий стан стабілізувався. Підприємство отримало прибуток в сумі 14531,6 тис. грн. при

суттєвому зростанні доходів до 28537,1 тис. грн. Сума власного капіталу є додатною внаслідок позитивного фінансового результату та збільшення суми статутного капіталу. Суттєво зросла сума поточних зобов'язань (до 63304,2 тис. грн. порівняно з 30764,4 у 2022 році). З одного боку це може свідчити про наростання фінансових труднощів у компанії, але сума оборотних активів у 2023 році також зростає; співвідношення між оборотними активами та поточними зобов'язаннями є співставним.

У 2024 році зберігається тенденція зростання доходу, власного капіталу, зменшення поточних зобов'язань – що є позитивним моментом. Оборотні активи вперше за досліджуваний період перевищують поточні зобов'язання, що свідчить про покращення рівня платоспроможності підприємства.

Для оцінки прибутковості роботи ТОВ «Експерт-Агротрейд» проаналізуємо в динаміці результативні показники (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Динаміка результативних показників ТОВ «Експерт-Агротрейд» за 2021-2024рр, грн.

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Дані рис.2.1 наочно демонструють кризу підприємства у 2021-2022 роках, і суттєве покращення показників у 2023 та 2024 році. У 2023 році доходи вперше за період, що аналізується перевищили витрати, причому майже вдвічі, внаслідок чого прибуток майже дорівнює витратам. У 2024 році співвідношення між доходами і витратами не настільки оптимістичне, але сума доходів у 2024 році у 2,2 рази більша за показник 2023 року. Витрати зросли більшими темпами: сума 2024 року майже в 4 рази перевищує суму попереднього 2023 року. Чистий прибуток звітного 2024 року майже вдвічі менший за суму чистого прибутку попереднього 2023 року. Попри це, динаміку результативних показників можна охарактеризувати як позитивну, підприємство нарощує виробничий потенціал та обсяги реалізації своєї продукції.

Фінансову стійкість малого підприємства формують переважно зовнішні економічні (податкова політика, інфляція, конкуренція, інвестиційний клімат, загальноекономічна ситуація) та фінансові чинники (відсоткові ставки, умови кредитування, валютне регулювання, страхові тарифи).

Слід зазначити, що на неї також впливають інші аспекти:

- зовнішні – ринковий попит, конкурентні позиції, розвиток технологій;
- внутрішні – технічна оснащеність, ефективність виробництва, стабільність партнерських зв'язків, фінансова дисципліна, управління ризиками.

Фінансова стійкість має бути збалансованою: нестача коштів веде до кризи малого підприємства, а надлишок – до неефективних витрат. Оптимум досягається, коли ресурси забезпечують прибутковий розвиток із мінімальними ризиками.

Тому оптимальна фінансова стійкість має відповідати потребам бізнесу, стратегічним цілям розвитку малих підприємств: недостатня стійкість загрожує неплатоспроможністю та обмежує розвиток, тоді як надлишкова спричиняє неефективне використання ресурсів через зайві резерви [39].

Індикаторами фінансової стійкості є: коефіцієнт автономії та коефіцієнт фінансової стійкості (в деяких джерелах тотожні показники) й коефіцієнт фінансування (відображають співвідношення між власним капіталом та загальною сумою активів; між власними та запозиченими коштами. Високе значення цих

коефіцієнтів говорить про низький рівень фінансових ризиків); показники ліквідності та ділової активності.

Показник фінансової стабільності (англомовний аналог – Equity to Debt Ratio) – індикатор фінансової стійкості, який свідчить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Значення показника вказує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожен гривню зобов'язань компанії. Високе значення говорить про низький рівень фінансових ризиків [40].

Усі коефіцієнти розраховуються за даними фінансової звітності, мають нормативне значення або бажану тенденцію. Згрупуємо індикатори фінансової стійкості та показники ліквідності для даного підприємства в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Показники оцінки фінансового стану ТОВ «Експерт-Агротрейд»
за 2022-2024рр**

Показник	Нормативне значення	2022р	2023р	2024р	Абсолютне відхилення 2024 до 2023
Коефіцієнт автономії	0,5 і вище	-0,550	0,176	0,364	0,188
Коефіцієнт фінансування	0,67 – 1,5	-0,355	0,213	0,571	0,358
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,5 і вище	-0,539	0,178	0,364	0,186
Коефіцієнт оборотності активів	зростання	0,003	0,370	0,958	0,588
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(0,2 – 0,35)	0,010	0,008	0,003	-0,005
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(0,5 – 1,0)	0,338	0,829	0,948	0,119
Коефіцієнт поточної ліквідності	(1,0 – 2,0)	0,406	0,895	1,086	0,191

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

За даними табл. 2.5 можемо зробити висновок, що більшість наведених показників за досліджуваний період нижчі за нормативні значення, крім коефіцієнтів швидкої та поточної ліквідності. У 2022 році індикатори фінансової стійкості від'ємні через наявність непокритих збитків. Починаючи з 2023 року ситуація покращується, усі коефіцієнти мають додатні значення, показники 2024 року кращі за попередній. Коефіцієнт оборотності активів щороку зростає, що є позитивним моментом. Платоспроможність також покращується: рівень коефіцієнта швидкої та поточної ліквідності у 2024 році наближається до нормативних значень. Коефіцієнт абсолютної ліквідності значно нижчий за норму, щороку знижується, що говорить про необхідність управління платіжною дисципліною підприємства.

Оцінка фінансового стану за допомогою індикаторів (системи показників) обумовлена визначенням Білик М. Д.: «фінансовий стан – це реальна і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед іншими суб'єктами господарювання і державою» [41, с. 87].

Бланк І. О. визначає фінансовий стан як «рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання» [42, с. 574].

Савицька Г. В. розглядає фінансовий стан як економічну категорію, яка «відображає стан капіталу в процесі його кругообігу» [43, с. 662].

Отже, оцінюючи фінансовий стан підприємства доречно розглянути структуру капіталу та співвідношення між його структурними елементами.

Структура капіталу безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства, визначаючи його платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність, прибутковість і рентабельність. Інформація про основний та оборотний капітал слугує основою для ухвалення управлінських рішень, які допомагають досягати стратегічних цілей компанії. Основним джерелом інформації при цьому є баланс (форма 1м в нашому випадку).

Основний капітал є важливою частиною інвестиційних ресурсів підприємства та забезпечує його здатність генерувати прибуток. Вихідні дані для аналізу складу і структури основного капіталу ТОВ «Експерт-Агротрейд» представлені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Склад і структура основного капіталу ТОВ «Експерт-Агротрейд»
за 2021-2024рр (на кінець року)**

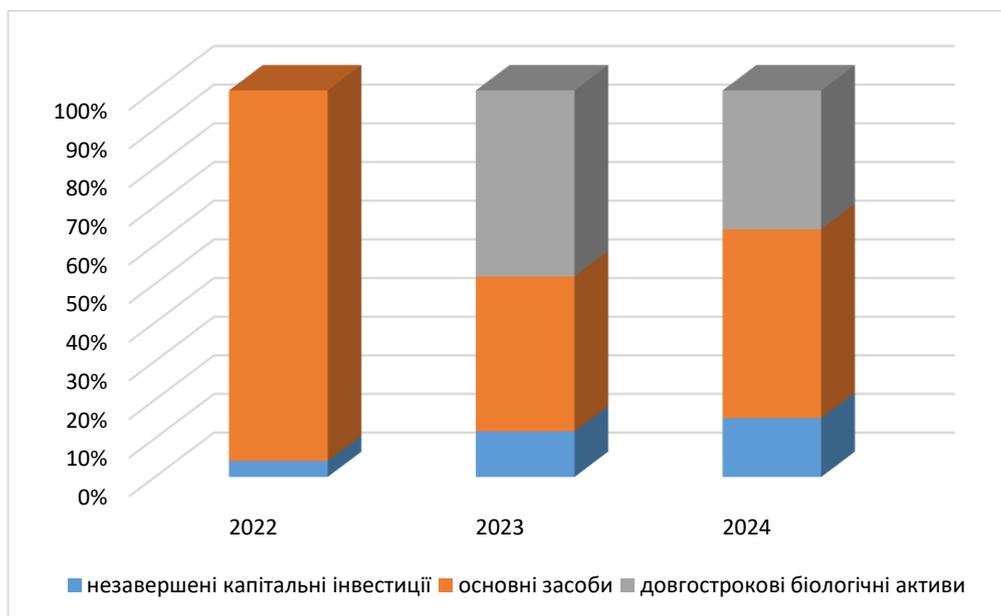
Стаття необоротних активів	2021р		2022р		2023р		2024р	
	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	Струк- тура, %	Сума, тис. грн	Струк- тура, %
Незавершені капітальні інвестиції	-	-	311,5	4,16%	2413,6	11,83%	2740,9	15,25%
Основні засоби	7442,8	100%	7177,1	95,84%	8176,9	40,08%	8778,5	48,83%
Довгострокові біологічні активи	-	-	-	-	9810,2	48,09%	6457,4	35,92%
Разом необоротних активів	7442,8	100%	7488,6	100%	20400,7	100%	17976,8	100%

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

Аналізуючи дані табл. 2.6 бачимо, що у 2021 році основний капітал складався лише з основних засобів, у 2022 році склад основного капіталу досліджуваного підприємства формують переважно основні засоби (майже 96% у загальній вартості необоротних активів). Починаючи з 2023 року підприємство інвестує у довгострокові біологічні активи та значно збільшує частку незавершених капітальних інвестицій. Більш наочно співвідношення між складовими основного капіталу демонструє нормована гістограма з накопиченням (рис. 2.2) (дані 2021 року на діаграмі відсутні).

За даними рис. 2.2 можна зробити висновок, що у 2023 та 2024 роках структура основного капіталу стала більш збалансованою за рахунок інвестування підприємством у довгострокові біологічні активи та зростання частки

незавершених капітальних інвестицій. Частка основних засобів у структурі основного капіталу зменшується порівняно з 2022 роком, але в грошовому виразі сума щороку зростає, що є позитивним моментом.

Рис. 2.2. Співвідношення між складовими основного капіталу ТОВ «Експерт-Агротрейд» за 2022-2024рр

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

Ефективність управління оборотним капіталом підприємства суттєво впливає на результати його фінансово-господарської діяльності. Вихідні дані для аналізу складу і структури оборотного капіталу ТОВ «Експерт-Агротрейд» представлені в табл. 2.7.

За даними табл. 2.7 бачимо, що у структурі активів 2021 року значно переважають інші необоротні активи (66,14%), запаси складають 20,4%, питома вага інших статей оборотних активів зовсім незначна. Значна сума інших необоротних активів може бути з декількох причин (насамперед це може бути попередня оплата від замовників з віддтермінованою реалізацією готової продукції). Це цілком пояснює значне перевищення витрат над доходами і від’ємний фінансовий результат у 2021 році.

Таблиця 2.7

Склад і структура оборотного капіталу ТОВ «Експерт-Агротрейд» за 2021-2024рр (на кінець року)

Стаття оборотних активів	2021р		2022р		2023р		2024р	
	Сума, тис. грн	Структура, %						
Запаси	1150,6	20,4%	2104,4	16,83%	4191,7	7,40%	5125,5	12,73%
Поточні біологічні активи	126,6	2,25%	4221	33,76%	10454	18,45%	13844,2	34,38%
Дебіторська заборгованість	355,4	6,3%	2073,4	16,58%	35844,7	63,27%	17747,1	44,07%
Гроші та їх еквіваленти	263,3	4,67%	294,9	2,36%	477,7	0,84%	112	0,28%
Витрати майбутніх періодів	13,5	0,24%	6,7	0,05%	35,1	0,06%	35,8	0,09%
Інші оборотні активи	3729,7	66,14%	3801,5	30,41%	5652	9,98%	3409	8,46%
Разом оборотних активів	5639,1	100%	12501,9	100%	56655,2	100%	40273,6	100%

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

Структура активів 2022 року є більш збалансованою: тут переважають поточні біологічні активи (33,76%) та інші оборотні активи (30,41%); запаси та дебіторська заборгованість складають по 16,83% та 16,58%; гроші та їх еквіваленти трохи більше 2,36%; сума витрат майбутніх періодів 0,05%.

У 2023 році структура активів зазнала суттєвих змін. Тепер найбільшу питому вагу складає дебіторська заборгованість (63,27%). Така ситуація виникла внаслідок того, що у 2023 році за підсумками балансу з'явилася дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги і значно зросла сума іншої поточної дебіторської заборгованості. Питома вага інших статей оборотних активів зменшується і складає: поточних біологічних активів 18,45%; інших оборотних активів 9,98%; запасів 7,4%; грошей та їх еквівалентів 0,84%.

У 2024 році співвідношення між статтями оборотних активів ще видозмінюється. Найбільшу питому вагу як і в попередньому році складає

дебіторська заборгованість (44,07%); поточні біологічні активи складають 34,38%; запаси 12,73%; інші оборотні активи 8,46%.

Узагальнюючи результати аналізу структури оборотних активів ТОВ «Експерт-Агротрейд» за досліджуваний період маємо відмітити нестабільність співвідношення між статтями балансу. Але ситуація є цілком природньою. Підприємство активно здійснює операційну діяльність, реалізує сільгосппродукцію та закуповує корма, інші матеріальні активи, інвестує в біологічні активи, що пояснює відмінність з року в рік в структурі оборотних активів.

Можемо констатувати, що оборотні кошти підприємства використовуються ефективно, оскільки запаси та поточні біологічні активи зростають з року в рік; дебіторська заборгованість у звітному 2024 році знижується, що свідчить про плідну роботу фінансового відділу з дебіторами.

Для потреб фінансового управління важливо розуміти напрями інвестування коштів підприємства: у основний та оборотний капітал. Вихідні дані для аналізу складу і структури капіталу ТОВ «Експерт-Агротрейд» наведені в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Склад і структура основного та оборотного капіталу ТОВ «Експерт-Агротрейд» (на кінець року)

Показник	2021р		2022р		2023р		2024р	
	тис. грн.	%						
Необоротні активи	7442,8	57	7488,6	37	20400,7	26	17976,8	31
Оборотні активи	5639,1	43	12501,9	63	56655,2	74	40273,6	69
Разом активів	13081,9	100	19990,5	100	77055,9	100	58250,4	100

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

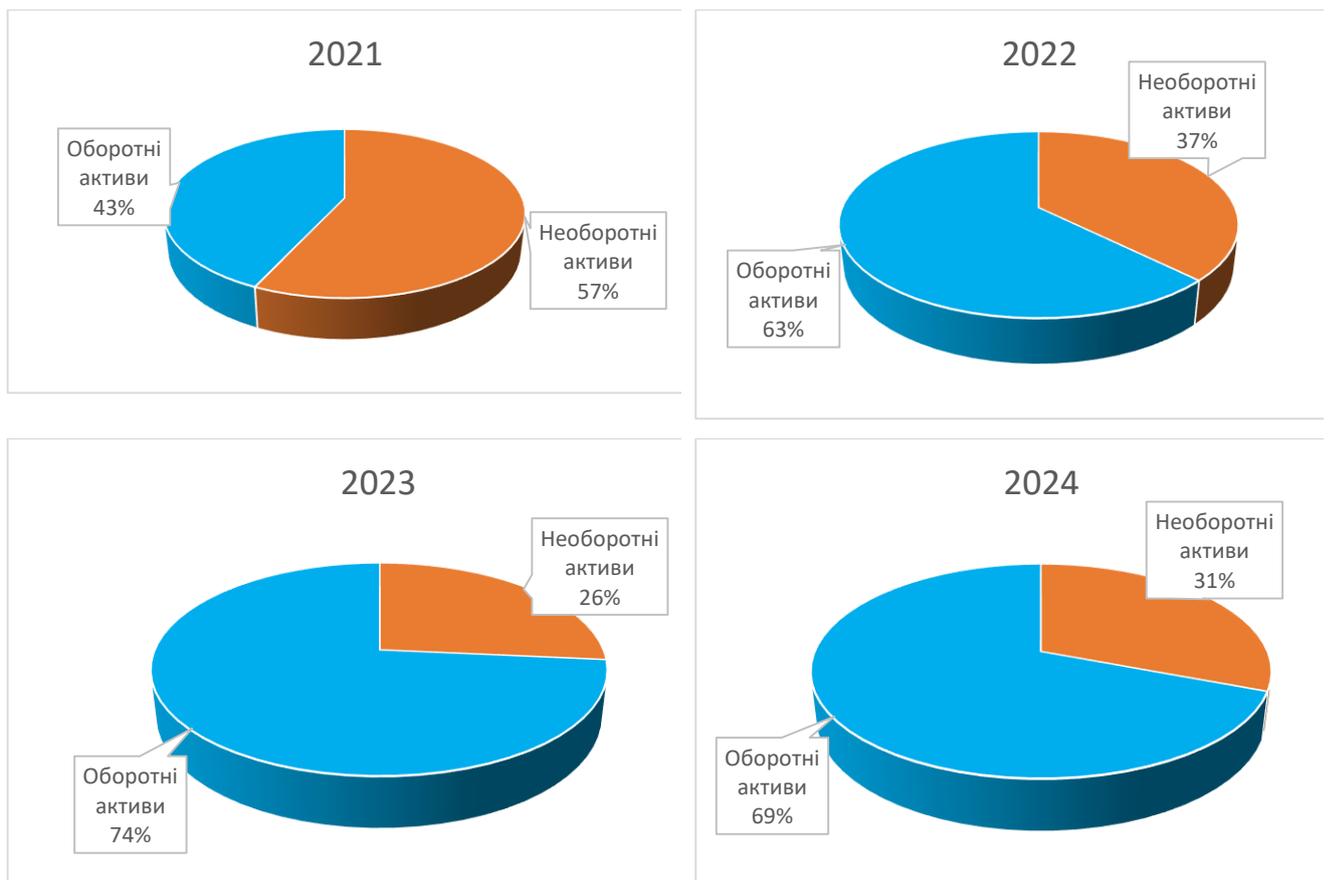
За даними табл. 2.8 можна зробити висновки, що розмір необоротних активів у 2023 році суттєво зростає порівняно з попередніми роками, що пояснюється збільшенням капітальних інвестицій. Аналогічна тенденція спостерігається і за

оборотним капіталом, сума якого у 2023 році суттєво зросла через збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості.

У 2024 році спостерігаємо зменшення вартості і необоротних, і оборотних активів підприємства, що пояснюється нарахуванням зносу без нових інвестицій у частині необоротних активів; і суттєвим зменшенням дебіторської заборгованості та вартості інших оборотних активів, а також грошових коштів та їх еквівалентів.

Активи надають дані про розміщення капіталу, його втілення в майні, продукції та її залишках. Ефективність і стабільність фінансового стану значною мірою залежать від раціональності інвестування капіталу в активи підприємства.

Співвідношення між основним та оборотним капіталом досліджуваного підприємства представлено на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Структура основного та оборотного капіталу ТОВ «Експерт-Агротрейд»

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

За даним рис. 2.3 можемо зробити висновок, що співвідношення між основним та оборотним капіталом у 2021 році було майже однаковим (57% до 43%). В наступних роках питома вага оборотного капіталу значно зростає через збільшення поточних біологічних активів, придбання запасів та інших оборотних активів, активізацію роботи із замовниками.

Для здійснення операційної діяльності структура капіталу має бути оптимальною. Оптимізація структури основного та оборотного капіталу здійснюється за критерієм мінімізації фінансових ризиків. Цей підхід спрямований на вибір найбільш вигідних джерел фінансування активів підприємства. Для цього всі активи підприємства поділяються на три основні групи: необоротні активи; постійна частина оборотних активів (мінімальний обсяг, необхідний для поточної діяльності); змінна частина оборотних активів.

Ефективність управління оборотним капіталом підприємства суттєво впливає на результати його фінансово-господарської діяльності. Вона характеризується швидкістю їх обігу, оборотністю. Серед заходів для підвищення ефективності використання оборотного капіталу варто відзначити: оптимізацію запасів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення; прискорення реалізації товарної продукції.

Отже, дослідивши ключові показники, які характеризують фінансовий стан ТОВ «Експерт-Агротрейд», доходимо висновку, що після кризових 2021 та 2022 років через пандемію COVID-19 та початок військової агресії РФ, підприємство знайшло ресурси (насамперед за рахунок розширення складу засновників і збільшення суми статутного капіталу) для забезпечення можливості продовження своєї діяльності. У 2023 та 2024 роках спостерігається отримання прибутку (на тлі попередніх збиткових років); диверсифікація структури основного капіталу (на тлі 100% основних засобів у 2021 році – у 2023 та 2024 у структурі основного капіталу присутні капітальні інвестиції та довгострокові біологічні активи), що підтверджує інвестиційні можливості підприємства.

2.3. Вплив цифровізації на фінансову дисципліну підприємства

Фактична результативність бізнесу залежить від фінансової дисципліни на рівні економічного суб'єкта, основою якої є стратегія взаємовідносин з клієнтами, контроль своєчасності і повноти надходження коштів, налагоджена система виставлення рахунків. Усе це, в свою чергу, впливає на якість управлінських рішень, які базують на фінансовій інформації.

Забезпечення ефективного функціонування будь-якого підприємства в умовах сучасності вимагає зваженого та раціонального підходу до ухвалення економічно обґрунтованих управлінських рішень та їх реалізації в сфері управління фінансами підприємства. Однією з найважливіших частин системи управління у сфері фінансів кожного підприємства є керування дебіторською та кредиторською заборгованостями, що неодмінно впливає на фінансовий стан та грошовий потік юридичної особи. Грошові кошти повинні оперативіно спрямовуватися в обіг з метою отримання прибутку або інвестуватись. Таким чином, ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованостями є ключем до прискорення обігу коштів і, як наслідок, оптимальним шляхом до підвищення прибутковості підприємства.

Під час господарської діяльності у будь-якої юридичної особи виникають платіжні взаємовідносини з іншими юридичними або фізичними особами. Такі взаємовідносини завжди супроводжуються розрахунковими операціями та призводять до виникнення заборгованостей.

Організація грошових розрахунків підприємства є складовою розрахункової дисципліни, яка пов'язана з дотриманням оптимального співвідношення між власними зобов'язаннями та боргами контрагентів. Ключовими аспектами розрахункової дисципліни є:

- правила розрахунків (дотримання строків, прописаних у договорах);
- розрахунково-касове обслуговування (управління поточними рахунками в банку);
- організація безготівкових операцій (форми розрахунків);

- контроль руху грошових коштів.

Організація грошових розрахунків у ТОВ «Експерт-Агротрейд» ґрунтується на дотриманні принципів:

Безготівковість – переважна більшість розрахунків здійснюється через банківські установи. Це є, насамперед, законодавчою вимогою (використання РРО, ПРРО), а також дозволяє скоротити витрати на обіг готівки, підвищити прозорість фінансових операцій та забезпечити безперервний контроль за рухом коштів.

Своєчасність – підприємство дотримується встановлених строків платежів (для цього фінансовим відділом ведеться платіжний календар), що сприяє збереженню довіри контрагентів та забезпеченню фінансової стійкості.

Ефективність – застосування цифрових можливостей сучасних платіжних інструментів і систем дозволяє знизити витрати часу та фінансових ресурсів.

ТОВ «Експерт-Агротрейд» застосовує різні методи розрахунків залежно від специфіки взаємовідносин із контрагентами. Безготівковий вид розрахунків займає основну частину у фінансовій діяльності підприємства. Основні форми безготівкових розрахунків включають:

1. Платіжні доручення – застосовуються для здійснення платежів постачальникам, оплати податків, заробітної плати та інших зобов'язань.

2. Інкасові розрахунки – використовуються для стягнення заборгованостей із дебіторів.

3. Електронні перекази – реалізуються через системи «Клієнт-Банк», що забезпечують швидкість і зручність проведення операцій.

Однією з найважливіших складових фінансово-господарської діяльності підприємств агросектору є дебіторська та кредиторська заборгованість – як засоби забезпечення ділової комунікації між суб'єктами господарювання – учасниками постачальницько-збутового процесу. Дебіторська та кредиторська заборгованість відображає стан взаємин з контрагентами, що, відповідно, формує фінансову дисципліну підприємства. За даними фінансової звітності ТОВ «Експерт-Агротрейд» поточна кредиторська заборгованість складається з таких зобов'язань (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

**Поточні зобов'язання ТОВ «Експерт-Агротрейд» за
2021-2024рр**

Поточна кредиторська заборгованість за:	2021р		2022р		2023р		2024р	
	Сума, тис. грн	Структура, %						
товари, роботи, послуги	5246,9	23,14%	13222,5	42,98%	14372,3	22,70%	10084,9	27,20%
розрахунками з бюджетом	12	0,05%	13,6	0,04%	67,3	0,11%	186	0,50%
розрахунками зі страхування	3,4	0,01%	7,5	0,02%	24,4	0,04%	8	0,02%
розрахунками з оплати праці	20,3	0,09%	22,1	0,07%	52,2	0,08%	69,7	0,19%
Інші поточні зобов'язання	17392,9	76,70%	17498,7	56,88%	48788	77,07%	26726,4	72,09%
Разом поточних зобов'язань	22675,5	100%	30764,4	100%	63304,2	100%	37075	100%

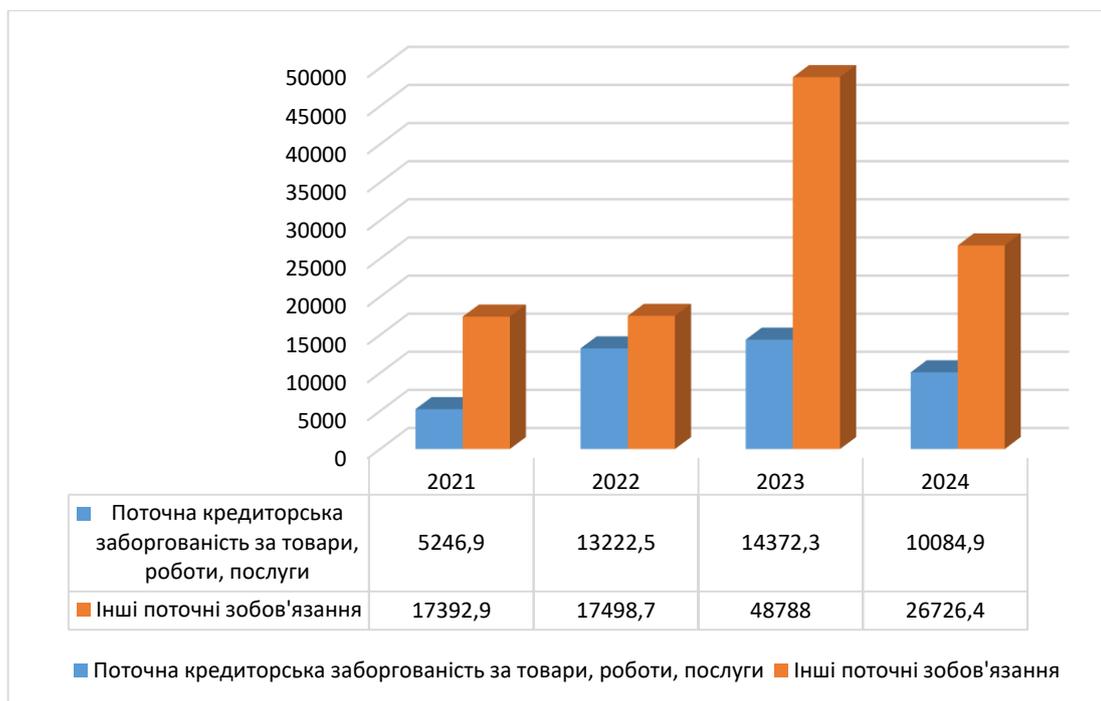
Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

За даними табл. 2.9 можна зробити висновок, що у структурі поточних зобов'язань досліджуваного підприємства протягом 2021-2024 років найбільшу питому вагу займають інші поточні зобов'язання – понад 70% у 2021, 2023 та 2024 роках та майже 57% у 2022 році. Наступною за розміром є заборгованість за товари, роботи, послуги, питома вага якої складає понад 20% у 2021, 2023 та 2024 роках та майже 43% у 2022 році. Також у складі поточної кредиторської заборгованості ТОВ «Експерт-Агротрейд» є: розрахунки з бюджетом, розрахунки зі страхування та розрахунки з оплати праці. Питома вага наведених статей протягом досліджуваного періоду є незначною і не перевищує 0,5% за кожною позицією.

Така структура поточних зобов'язань свідчить про те, що підприємство своєчасно розраховується з бюджетом, нарахуванням з ЄСВ, та з працівниками; і віддтерміновує розрахунки за товари, роботи, послуги та за іншими поточними зобов'язаннями.

Динаміка поточної заборгованості ТОВ «Експерт-Агротрейд» наведена на рис.2.4. (через незначну питому вагу таких статей як: розрахунки з бюджетом,

розрахунки зі страхування та розрахунки з оплати праці – вони виключені з діаграми).

Рис. 2.4. Динаміка поточної заборгованості ТОВ «Експерт-Агротрейд» за 2021-2024рр, тис. грн.

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

Через незначну питому вагу таких статей балансу, як: розрахунки з бюджетом, розрахунки зі страхування та розрахунки з оплати праці у загальній сумі поточних зобов'язань наочно прослідкувати динаміку за усіма видами поточних зобов'язань підприємства неможливо. Натомість за числовими даними (табл. 2.9) бачимо, що кожна з позицій поточних зобов'язань має тенденцію до зростання протягом досліджуваного періоду. Так, сума поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом у 2024 році в 15,5 разів перевищує суму 2021 року; сума поточних зобов'язань за розрахунками з оплати праці у 2024 році у 3,4 рази перевищує суму 2021 року.

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги протягом 2021-2023 років поступово зростає, натомість у звітному 2024 році має місце зниження на 4287,4 тис. грн. Це можна розглядати як позитивний факт: підприємство погашає заборгованість та не накопичує борги.

Варто звернути увагу на значну суму інших поточних зобов'язань у 2023 році. Це можуть бути нараховані, але не сплачені витрати на оренду, комунальні послуги, отримана попередня оплата в рахунок майбутніх поставок. Значні суми за статтею «Інші поточні зобов'язання» викликають питання у контролюючих органів, що додає підприємству ознак ризиковості. Скорочення у 2024 році таких зобов'язань майже вдвічі порівняно з попереднім роком можна вважати значним досягненням з точки зору управління фінансовою дисципліною ТОВ «Експерт-Агротрейд».

Для проведення аналізу фінансової дисципліни варто також дослідити склад і структуру дебіторської заборгованості підприємства, оскільки це потенційні кошти, які можуть бути використані для розрахунків за першочерговими поточними зобов'язаннями економічного суб'єкта.

Склад і структуру дебіторської заборгованості підприємства проаналізуємо за даними табл. 2.10.

Таблиця 2.10

**Дебіторська заборгованість ТОВ «Експерт-Агротрейд» за
2021-2024рр, тис. грн.**

Показник	2021р	2022р	2023р	2024р	Відношення 2024р до 2023р, %
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-	-	7032,8	17521,0	249,13%
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	187,7	1154,7	904,1	14,0	1,55%
Інша поточна дебіторська заборгованість	167,7	918,7	27907,8	212,1	0,76%
Разом дебіторської заборгованості	355,4	2073,4	35844,7	17747,1	49,51%

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

Протягом 2021-2022 років дебіторська заборгованість ТОВ «Експерт-Агротрейд» складалася лише із заборгованості за розрахунками з бюджетом та іншої поточної дебіторської заборгованості, що свідчить про відсутність збутової діяльності (або здійснення стовідсоткових розрахунків з покупцями в межах

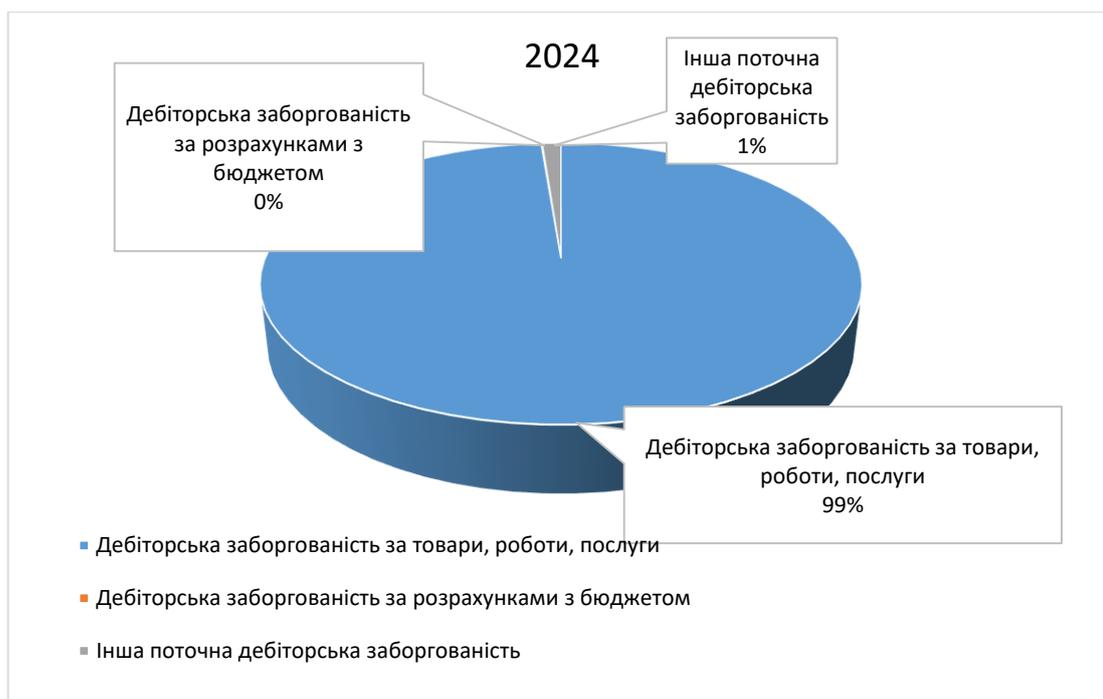
звітнього року). У 2023 та 2024 роках за даними фінансової звітності з'являється дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, питома вага якої у 2023 році складає 20% загальної суми дебіторської заборгованості, а у звітному 2024 році ця стаття складає вже 99% загальної суми дебіторської заборгованості (рис. 2.5-2.6).

Рис. 2.5. Структура дебіторської заборгованості ТОВ «Експерт-Агротрейд» у 2023 році

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

Найбільша сума дебіторської заборгованості спостерігається у 2023 році (35844,7 тис. грн), що пояснюється активізацією операційної діяльності підприємства після обмежень, пов'язаних з пандемією COVID19 та початком військової агресії РФ. У звітному 2024 році загальна сума дебіторської заборгованості вдвічі менша порівняно з попереднім роком. Сума заборгованості за розрахунками з бюджетом суттєво знизилася порівняно з 2023 та 2022 роками. Натомість дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2024 році у 2,5 рази перевищує суму попереднього року.

Рис. 2.6. Структура дебіторської заборгованості ТОВ «Експерт-Агротрейд» у 2024 році

Джерело: складено автором за даними звітності підприємства

Щодо фінансової дисципліни, то також варто звернути увагу на значну суму 27907,8 тис. грн іншої поточної дебіторської заборгованості у 2023 році. Значні суми за цією статтею також викликають питання у контролюючих органів, що додає підприємству ознак ризиковості. Скорочення у 2024 році такої заборгованості більше, ніж в сто разів порівняно з попереднім роком можна вважати значним досягненням з точки зору управління фінансовою дисципліною ТОВ «Експерт-Агротрейд» та роботи з дебіторами.

У сучасних умовах суб'єкти фінансово-господарської діяльності постійно стикаються з розрахунковими відносинами, що відображають взаємні зобов'язання. Досвід показує, що на кожному підприємстві у процесі своєї діяльності присутні обидві форми заборгованості, через це важливим фактором є контроль дебіторської та кредиторської заборгованості для підтримки їх балансу. Саме дотримання оптимального співвідношення свідчить про ефективне використання суб'єктом господарювання наявних коштів.

Значна сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги ТОВ «Експерт-Агротрейд» у 2024 році вимагає від підприємства пошуку дієвих методів управління заборгованістю. Такими методами є інкасування дебіторської заборгованості та претензійна політика (рис. 2.7). Претензійна політика даним підприємством здійснюється із застосуванням юридичного підходу (звернення до суду) та економічного підходу (призупинення виконання зустрічних зобов'язань).

Рис. 2.7. Методи управління дебіторською заборгованістю ТОВ «Експерт-Агротрейд»

Джерело: складено автором за [44]

Існує низка інших методів управління дебіторською заборгованістю, але найбільш ефективно управління нею можливе за умов застосування комплексної системи заходів, регламентованих корпоративною політикою та внутрішнім документообігом, що охоплює всю фінансово-господарську діяльність підприємства. Для потреб фінансового планування та якісного управління дебіторською заборгованістю на рівні підприємства можна запропонувати розпорядчий документ, де зазначити вимоги до документального оформлення

взаємин з контрагентами, визнання і розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості в обліку (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Елементи фінансового управління дебіторською заборгованістю, її визнання та розкриття в обліку

Елемент 1	Характеристика 2
Вимоги щодо змісту та оформлення первинних документів з продажу продукції	Ведення окремого реєстру для управління господарськими угодами, зокрема «Договори з постачальниками та покупцями». Перед укладанням договору, особливо першого, важливо провести перевірку фінансової стійкості покупця. Також доцільно включити в первинні документи такий обов'язковий реквізит як «Критерії якості», що визначає стандарти якості для відвантаження продукції покупцю. Ключовим документом, який підтверджує якість поставленої сільгосппродукції, є деталізований експертний висновок, в якому повинна бути вказана розшифровка основних параметрів якості продукції, відповідно до державних стандартів України.
Класифікація та аналітика дебіторської заборгованості	Потрібно розробити та закріпити перелік класифікаційних характеристик та категорій, на які розподіляється дебіторська заборгованість, з урахуванням потреб фінансового управління. Також доречно навести бажану деталізацію аналітичних даних для систематизації обліку заборгованості.
Визнання заборгованості сумнівною	Встановити критерії для визнання дебіторської заборгованості сумнівною з посиланням на джерела отримання інформації. Ці критерії мають містити прострочення боржником строку погашення, що підтверджується договорами або рахунками, а також ініціювання процесу визнання боржника банкрутом, що підтверджується відповідними рішеннями суду.
Визнання та оцінка дебіторської заборгованості	Дебіторська заборгованість може бути визнана як актив, якщо виконуються наступні умови: існує ймовірність отримання майбутніх економічних вигод підприємством, і сума дебіторської заборгованості може бути достовірно визначена. У випадку заборгованості покупців та замовників, необхідно також враховувати, що ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на актив, передані покупцеві, і підприємство-продавець припиняє подальше управління та контроль за реалізованим активом. Крім того, слід передбачити додаткові умови для застосування оцінки заборгованості за справедливою вартістю, яка відповідає концепції управління вартістю підприємства.
Період та метод нарахування резерву сумнівних боргів	Визначити: коли доцільно проводити інвентаризацію дебіторської заборгованості для створення резерву сумнівних боргів – на початку чи в кінці року. Вказати метод нарахування резерву, а також визначити терміни та підстави для його нарахування: на основі платоспроможності окремих дебіторів (вказати перелік документів, за якими визначається ця платоспроможність); на основі класифікації дебіторської заборгованості за термінами її виникнення (вказати, на які групи за строком вона розподіляється).
Визнання заборгованості безнадійною	Зазначити критерії визнання дебіторської заборгованості безнадійною відповідно до вимог бухгалтерського та податкового законодавства.

Продовження табл. 2.11

1	2
Порядок списання безнадійної заборгованості	Визначити порядок списання безнадійної заборгованості, включаючи умови, за яких заборгованість вилучається з балансу. Зокрема, встановити, що списання заборгованості здійснюється на підставі розпорядження керівника, яке видається після проведення інвентаризації та надання письмового обґрунтування доцільності такого списання.
Організація архіву та строки зберігання документів	Встановити строку зберігання господарських договорів та іншої ділової документації, пов'язаної із зобов'язаннями або правами, яка може бути використана для відновлення господарських операцій під час проведення перевірки (при листуванні з партнерами), – не менше термінів позовної давності (5-10 років).
Порядок, строки проведення інвентаризації та її об'єкти	Розробити та затвердити графік проведення інвентаризації перед початком нового фінансового року.
Організація внутрішнього контролю розрахунків	Визначити засади здійснення внутрішнього контролю розрахунків обліковими працівниками та інвентаризаційною комісією для систематичного спостереження за достовірністю облікових та звітних даних, включаючи суми дебіторської та кредиторської заборгованості, своєчасність розрахунків з кредиторами та пред'явлення боргових вимог дебіторам.

Джерело: складено автором за [45]

У процесі управління необхідно тримати баланс між величиною різних видів заборгованості (зокрема, не допускати значних розмірів сумнівної та безнадійної заборгованості в частині дебіторської), оскільки недотримання оптимальних розмірів співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості може свідчити про неефективне використання наявних коштів.

У контексті управління фінансовою дисципліною важливим моментом є інформаційне забезпечення та внутрішній контроль.

Для раціоналізації інформаційного забезпечення для управління фінансовою дисципліною, пропонується здійснювати деякі попереджувальні заходи, наприклад: на систематичній основі здійснювати аналіз складу, структури та динаміки змін заборгованості підприємства; за можливості моніторити господарську та фінансову діяльність контрагентів (оцінювати фінансовий стан та платоспроможність, ділову репутацію, імідж тощо); обґрунтовано застосовувати відстрочки платежів; створювати резерв сумнівних боргів за результатами

інвентаризації розрахунків з контрагентами; розширювати коло замовників для зменшення вірогідності ризику несплати боргу.

Внутрішній фінансовий контроль являє собою організований на підприємстві процес перевірки виконання і забезпечення реалізації всіх управлінських рішень в сфері фінансової діяльності та управління з метою реалізації фінансової стратегії і попередження кризових ситуацій. Його функціями є: спостереження, визначення відхилень, діагностування, розробка рішень та коригування цілей.

Узагальнюючи виконані розрахунки та окреслені проблемні місця ТОВ «Експерт-Агротрейд», пропонуємо такі шляхи оптимізації контролю за станом його фінансової дисципліни:

- оперативне та стратегічне планування фінансової діяльності;
- ретельний аналіз складу, структури, динаміки дебіторської та кредиторської заборгованості;
- моніторинг фінансового стану потенційних дебіторів та кредиторів;
- індивідуальний підбір певного типу кредитної політики під певного дебітора;
- створення резерву сумнівних боргів;
- застосування контролю за дебіторською та кредиторською заборгованістю на всіх рівнях управління фінансовою дисципліною підприємства.

Виконане дослідження підтверджує важливість дотримання фінансової дисципліни. Нові можливості для підвищення прозорості фінансової діяльності підприємств та покращення фінансової дисципліни створює цифровізація та трансформаційні зміни в облікових процесах, складанні фінансової звітності, взаємодії з контролюючими органами. Інтеграція облікових систем, інструментів фінансового планування та фінансового контролінгу в єдину інформаційну систему підвищує рівень фінансової дисципліни, мінімізує ризики помилок у фінансовій звітності.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

3.1. Аналіз стану свинарства в Україні

Розвиток цифрових фінансових ресурсів в Україні суттєво впливає на різні аспекти соціально-економічного розвитку на рівні держави, галузі, підприємства. Агровиробники стикаються з низкою унікальних викликів, які, з одного боку, уповільнюють впровадження цифрових інструментів, а з іншого – формують цифровий потенціал. Серед викликів для аграріїв виділимо: «внутрішні та зовнішні ресурсні обмеження, екологічні фактори та циклічність аграрного виробництва, посилені воєнним станом та його супутніми ризиками. Для аналізу зв'язку між цифровими фінансами та цифровою трансформацією агробізнесу, а також вивчення факторів, що впливають на ефективність цифрових фінансів в умовах воєнного стану, варто застосовувати комплексний підхід, що враховує як технологічні, так і регуляторні аспекти» [46, с. 371].

Як показали розрахунки, виконані в другому розділі – досліджуване підприємство пережило значну кризу у 2022 році, яка була характерною для усього українського свинарства. Наразі галузь знаходиться у фазі поступового відновлення після найглибшого спаду у 2022 році: даний сектор демонструє стійкість, здатність до адаптації, що створює передумови для відновлення продовольчої безпеки та експорту.

У період з 2015 по 2022 рік спостерігалось загальне зниження виробництва свинини в Україні з 758 до 644 тисяч тонн (–15%). Основні причини – зменшення поголів'я, економічні труднощі, африканська чума свиней, а також наслідки війни та окупації територій, де були розміщені свиноферми [47].

BDO в Україні як офіційний партнер фандрайзингової платформи UNITED24 та член правління «Комітету з відновлення України» при Європейській Бізнес Асоціації здійснює аналіз поточного стану провідних галузей України. За даними BDO, у 2022 році в Україні зафіксовано найнижчий за останні два десятиліття обсяг

виробництва – 644 тисяч тонн. Це падіння на -11% порівняно з 2021 роком та на -14% відносно 2014 року. З 2023 року починається зростання – 667 тисяч тонн (+3,6% до попереднього року), що вказує на поступове відновлення виробництва [47].

За підсумками 2024 року виробництво свинини було на рівні 694 тисяч тонн, що на 4% більше, ніж у попередньому 2023 році. Прогноз на 2025 рік є доволі оптимістичним і обіцяє ще більше зростання виробництва: до +4,4%. Основним драйвером такої динаміки є великі підприємства, які вже забезпечують понад 64% обсягу продукції [48].

До 2033 року очікується щорічне зростання обсягів виробництва в середньому на +1,4%-1,6% (CAGR). До 2033 року прогнозується досягнення рівня 811 тисяч тонн, що на думку експертів стане можливим за умови стабілізації ринку, відновлення кредитування та підтримки малого й середнього виробника [47].

Позитивна динаміка у 2023-2024 роках формує певні очікування, але водночас, галузь стикається з низкою викликів: «дефіцит кваліфікованих кадрів, руйнування логістичних ланцюгів внаслідок війни, висока собівартість виробництва та обмежені експортні можливості. Експорт свинини залишається незначним: лише 0,7% від загального виробництва, або 5 тисяч тонн у 2024 році. Це вказує на орієнтацію виключно на внутрішній ринок і відсутність системної стратегії зовнішньої торгівлі» [48].

Ще до початку військової агресії українське промислове свинарство перебувало в стані трансформаційних змін, метою яких було витіснення неефективних виробників та впровадження сучасних технологій. Через військову агресію рф капітальні інвестиції в галузь значно знизилися, натомість у підприємств з'явилась додаткова мотивація модернізації свиноферм з використанням цифрових інструментів через дефіцит ресурсів та кадрів.

За період 2022-2024 рр. в українському свинарстві сформувались такі тренди:

1. Скорочення частки ручної праці. Автоматизовані системи годівлі, вентиляції та мікроклімату під час пандемії COVID-19 розглядалися як елемент

біобезпеки. Ризики, пов'язані з війною, підкреслюють важливість інвестицій в такі системи, які мінімізують участь людини у виробничих процесах.

2. Цифрові технології та контроль. Програми моніторингу поголів'я, датчики стану середовища, системи відеонагляду за тваринами. Такі IT-рішення дають змогу контролювати прирости, здоров'я та витрати кормів у режимі реального часу. Їх активно впроваджують переважно великі інтегровані агрохолдинги, але інтерес до таких новацій зростає по всій галузі.

3. Вимушена оптимізація через дорогі енергоносії та мобілізацію. Високі ціни на паливо та електроенергію спонукали керівництво всередині господарства «впроваджувати енергоощадні та автоматизовані рішення, щоб знизити собівартість і компенсувати брак робочої сили. Так, аналітики відзначають, що у 2022–2023 роках фермери адаптувалися до викликів, встановлюючи генератори, оновлюючи системи обігріву на більш ефективні, переводячи частину процесів на автоматику. Багато ферм модернізували кормові лінії – замінили застарілі дозатори на сучасні кормороздавачі, що точно видають раціони, зменшуючи перевитрати корму» [49].

4. Біобезпека та автоматизація ветеринарії. В умовах підвищеної загрози хвороб (зокрема Африканської чуми свиней, сплеск якої відмічався у 2023 році), свинокомплекси здійснюють модернізацію, звертаючи особливу увагу на біобезпеку. Такими пристроями є: автоматичні дезінфекційні бар'єри, ізольовані модулі для карантину, а також технічні новації на кшталт автоматичних шприців, вакцинаторів тощо.

Як бачимо, тренди 2022-2024 років зумовлені технологічною специфікою промислового свинарства, яке вимагає значних капітальних інвестицій у створення належного мікроклімату для тварин, автоматизацію роздачі та дозування кормів, удосконалення системи гноєвидалення.

Результати аналізу складу активів ТОВ «Експерт-Агротрейд» показали, що значну питому вагу займають спеціалізовані приміщення (моноблочна система будівництва) та технологічне обладнання. Значна питома вага саме цих активів є характерною для свинокомплексів, оскільки для утримання тварин необхідні

значні площі, які мають бути енергоефективними та забезпечувати оптимальний мікроклімат.

Інвестиційні ресурси ТОВ «Експерт-Агротрейд» спрямовувалися насамперед на технологічне переозброєння: закупівлю автоматизованих ліній годівлі, систем вентиляції (підприємство використовує сучасні дифузійні та децентралізовані системи) та клімат-контролю, що прямо впливає на продуктивність тварин та конверсію корму, а також знижує мікробіологічну забрудненість приміщень. Зростання вартості будівель на 15,74% пов'язане з реконструкцією існуючих корпусів ферми для збільшення поголів'я (перебудова павільйонної форми на моноблочну систему). Інтенсивна експлуатація обладнання в агресивному середовищі (аміак, вологість), характерному для свинарства, призводить до прискореного фізичного зносу активів. Що також є сигналом для керівництва підприємства щодо важливості інвестицій у системи клімат-контролю та очистки повітря.

Для оцінки майбутньої продуктивності тварин та скорочення витрат на корми, вентиляція є важливим кроком щодо зниження мікробіологічної забрудненості мікрофлорою наявних приміщень. Тому сучасні очисні системи повітря є вкрай необхідними для свинокомплексу. Планування моноблочної системи дозволяє розмістити на одній площі усі вікові групи свиней, комбікормову установку для виготовлення і роздачі кормів, ввести систему обігріву, вентиляції і видалення гною.

Також не менш перспективним напрямом розвитку українського свинарства є використання відновлюваних джерел енергії, зокрема, використання тепло-вентиляційного обладнання, яке спроможне забезпечити утилізацію тепла тварин. Важливим напрямком роботи у свинарстві стає отримання теплової енергії із водяної пари у приміщеннях.

Отже, тренди 2022-2024 років сформували вектор цифрових трансформацій та вимушеної оптимізації у свинарстві, що позначилося на управлінських підходах до бізнес-процесів свинокомплексів.

3.2. Напрями цифровізації фінансової діяльності в агросекторі

Фінансова діяльність підприємства пов'язана з системою ухвалення рішень щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів для забезпечення бізнес-процесів та розвитку. Бізнес-процеси формують основу діяльності будь-якого економічного суб'єкта. Це логічно впорядковані кроки або дії, що спрямовані на досягнення бізнес-мети підприємства. Бізнес-процеси завжди пов'язані з виконанням різноманітних функцій і операцій всередині компанії. Бізнес-процес – це структурований інструмент, який має вхід (ресурси, необхідні для створення продукту), вихід (результати), виконавців (безпосередніх учасників та відповідальну особу за виконання поставленої цілі), ресурси (інструментарій, який зберігає свій попит протягом усього бізнес-процесу) [50, с. 260].

ТОВ «Експерт-Агротрейд» застосовує процесний підхід в організації системи управління, що передбачає спочатку ідентифікацію таких процесів, а потім комбінацію інструментів для управління ними. Основними бізнес-процесами ТОВ «Експерт-Агротрейд» є (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Основні бізнес-процеси ТОВ «Експерт-Агротрейд»

Група бізнес-процесів	Характеристика
Процеси управління	Ухвалення рішень, планування, управління ризиками та стратегічним розвитком
Операційні процеси	Виробничі процеси, пов'язані з вирощуванням, відгодівлею свиней
Процеси забезпечення якості та відповідності стандартам	Ветеринарний контроль. Контроль умов утримання тварин, збалансованість харчування.
Процеси взаємодії зі споживачами	Пошук ринків збуту, налагодження інформаційно-комунікаційного обміну
Допоміжні процеси	Функціональна підтримка інших бізнес-процесів (управління персоналом, грошовими потоками, закупівлями, технічною інфраструктурою)
Інформаційно-облікові процеси	Збір, обробка, зберігання та передача інформації (управління даними, обробка замовлень, обробка транзакцій, формування та подання звітності)

Джерело: складено автором за [50, с. 261]

Функціональною ознакою бізнес-процесів в свинарстві є те, що основний бізнес-процес (розведення свиней) може бути синхронізований з бізнес-процесами інших агровиробників, які входять у інтегровану бізнес-структуру. Бізнес-процеси можуть бути пов'язані спільними клієнтами чи підрядниками або мати іншу спільну ознаку, наприклад, обмін інформацією, сировиною, товарами тощо. З точки зору доданої вартості бізнес-процеси класифікують на [51, с. 148]:

- основні бізнес-процеси – вони безпосередньо впливають на генерування доходу (операційна діяльність, інвестування та модернізація);
- допоміжні бізнес-процеси – формують підґрунтя для генерування доходу (маркетинг, дослідження кон'юнктури ринку, пошук контрагентів, прогнозування продажів);
- бізнес-процеси управління – координують генерування доходу (бухгалтерський облік і документування, підбір персоналу, аналіз, фінансове планування та моделювання, контроль);
- бізнес-процеси розвитку – відбуваються в межах цифрових трансформацій та сталого розвитку (екологічність, соціально-відповідальна діяльність, ощадливе виробництво тощо).

Цифрові трансформації сформували підґрунтя для змін у бізнес-процесах. Щоб зміни не перетворилися на хаос, потрібні «ресурси, інструменти та процедури, за допомогою яких можна започаткувати (розпочати) та контролювати бізнес-процес. Також потрібні чіткі правила і стандарти, згідно з якими будуть виконуватись зміни та здійснюватися контроль за їх перебігом» [51, с. 149].

Управління бізнес-процесами підприємства являє собою певну модель взаємодії персоналу, ресурсів та управлінських інструментів, незалежно від того, в якому підрозділі підприємства перебувають ті чи інші елементи конкретного бізнес-процесу.

Успішна реалізація стратегії цифрової трансформації на рівні суб'єкта господарювання потребує чіткого визначення основних напрямів змін, які доцільно системно інтегрувати в ключові бізнес-процеси, а саме: управління ланцюгами

поставок, взаємодію з клієнтами, фінансове планування, управління персоналом та ухвалення управлінських рішень [52, с. 451].

Цифрові формати взаємодії агропідприємства з постачальниками і замовниками створюють нові бізнес-моделі, оптимізують фінансове управління на мікрорівні та виступають індикаторами покращення фінансової дисципліни. Враховуючи специфіку агробізнесу, пропонуємо узгодити фінансові аспекти діяльності агропідприємств та фінансові наслідки і доцільні управлінські інструменти в контексті фінансового управління (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Фінансове управління в агробізнесі

Особливості агробізнесу	Фінансові аспекти	Фінансові наслідки/ Управлінські інструменти
Сезонність та довгий операційний цикл	Виручка надходить після збору врожаю (завершення циклу відгодівлі/дорощування тварин) Витрати здійснюються «авансом» протягом посівної (циклу відгодівлі/дорощування тварин)	Нерівномірність грошових потоків Підвищена потреба в короткостроковому фінансуванні оборотного капіталу
Залежність від природно-кліматичних умов та біологічних факторів	Залежність обсягів виробництва і доходів від форс-мажорних обставин (хвороб рослин/тварин, несприятливих погодних умов)	Страхові інструменти захисту виробничого процесу Створення резервних фондів для покриття збитків
Відносно нижча рентабельність порівняно з промисловістю	Висока витратомісткість виробництва Цінова волатильність на аграрну продукцію	Гнучкість фінансового управління: - в період високих доходів збільшувати власний капітал та інвестиції - в кризові періоди шукати шляхи оптимізації витрат, додаткові джерела фінансування
Обмежені фінансові можливості для малих підприємств	Уразливість до фінансових ризиків Залучення позикових коштів під заставу майна або майбутнього врожаю	Платформи цифрового кредитування Цифрові рішення для оцінки ризиків

Джерело: складено автором за [53, с. 666]

Отже, фінансове управління підприємством агробізнесу має здійснюватися з урахуванням його специфічних особливостей із застосуванням таких інструментів,

які забезпечуватимуть фінансову рівновагу. Фінансова рівновага підприємства розглядається як стан оптимального співвідношення між активами економічного суб'єкта та його зобов'язаннями. Ключовими критеріями при цьому є: прийнятний рівень ліквідності, ефективна структура капіталу, рівномірність фінансових потоків, здатність швидкої адаптації до зовнішніх змін і викликів.

Досліджуючи напрями цифровізації фінансової діяльності в агросекторі доцільно зосередитись на дотриманні фінансової дисципліни, забезпеченні фінансової рівноваги та інструментах управління фінансовими ризиками. Через військову агресію РФ фінансові ризики агровиробників значно зросли, що зумовлено руйнуванням виробничих потужностей, порушенням логістичних шляхів, нестабільністю банківського сектору. Зазначені фактори, з одного боку, стримують цифрову трансформацію фінансів в агросекторі. Водночас цифрові фінанси можуть виступати ефективним інструментом для підвищення стійкості підприємств та забезпечення фінансової рівноваги через [46, с. 373]:

- доступ до мікрофінансування для швидкого відновлення пошкоджених ресурсів;
- інтеграцію блокчейн-рішень для забезпечення прозорості у логістичних процесах;
- використання страхових продуктів на базі цифрових платформ для зменшення ризиків.

Фінансова стабільність підприємств аграрного сектору значною мірою залежить від багатьох чинників, основними з яких можна назвати: державну підтримку; міжнародну фінансову допомогу; складові вітчизняної банківської системи, яка, впроваджуючи різні механізми кредитування, сприяє полегшенню доступу аграріїв до фінансових ресурсів. Для аграрного сектору роль державної підтримки та інституційного середовища завжди є значущою. Стратегічна важливість галузі зумовлює наявність державних та міжнародних програм фінансової підтримки. Цифрові фінанси на мікрорівні розглядаються як ефективний інструмент для підвищення стійкості аграріїв. Фінансова підтримка

цифровізації аграрного сектору може здійснюватися за допомогою таких інструментів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Інструменти фінансової підтримки цифровізації агросектору

Інструмент	Характеристика
Державні субсидії та гранти	Цільове фінансування державою впровадження цифрових технологій (закупівля обладнання, програмного забезпечення, навчання персоналу)
Інвестиції в людський капітал	Фінансування програм з цифрової грамотності, навчання використанню інноваційних інструментів
Кредитування та пільгові позики	Кредитні програми з низькими процентними ставками на модернізація агровиробництва та впровадження ІТ-рішень
Венчурні інвестиції та приватний капітал	Фінансування агротехнологій від венчурних фондів та приватних інвесторів
Партнерські програми з ІТ-компаніями	Співпраця з ІТ-компаніями щодо спільного фінансування проєктів цифровізації
Фонди підтримки інновацій	Гранти, фінансова допомога від держави та/або міжнародних організацій на підтримку цифрових трансформацій
Податкові пільги та стимули	Зниження податкового навантаження для інвесторів у разі інвестицій у ІТ-рішення
Страховання та управління ризиками	Впровадження страхових продуктів для мінімізації ризиків від цифрових трансформацій

Джерело: складено автором за [54, с. 175]

Цифровізація фінансової діяльності в агросекторі потребує суттєвих фінансових витрат. Але це вигідна інвестиційна стратегія для українських агропідприємств, яка дозволяє не лише оптимізувати витрати, а й сприяє збільшенню прибутковості за умов системного підходу та поетапного впровадження. Навчання персоналу, розповсюдження таргетованої реклами, співпраця з агрофінтех-сервісами – усе це є певними кроками із впровадження цифрових трансформацій у бізнес-процеси агровиробника.

Розвиток ІТ-рішень та постійне вдосконалення програмного забезпечення змінили традиційні підходи до управління фінансами підприємства, створивши умови для швидших, безпечніших та ефективніших фінансових операцій.

Концепції, що лежать в основі сучасної цифровізації, охоплюють різні аспекти фінансової діяльності (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Прикладні аспекти цифровізації фінансової діяльності

Цифрові інструменти	Застосування у фінансовій діяльності	Економічний ефект
FinTech (поєднання інноваційних рішень для надання фінансових послуг з використанням новітніх технологій)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Мобільні банківські додатки ✓ Онлайн-кредитування ✓ Цифрові платіжні системи 	Зниження вартості фінансових операцій на 30% Збільшення доходів на 20%
Штучний інтелект (AI) та машинне навчання (ML)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Аналіз великих обсягів даних ✓ Оцінка кредитних ризиків ✓ Прогнозування фінансових тенденцій ✓ Виявлення підозрілих транзакцій 	Зменшення кредитних ризиків на 20%
Блокчейн	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Можливість здійснювати операції без посередників ✓ Прозорість, безпека, незмінність транзакцій 	Зниження витрат у фінансовому секторі (до 50%)
Хмарні сервіси	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Масштабованість і безперервність операцій ✓ Швидкий доступ до великих обсягів даних 	Зменшення витрат на інфраструктуру на 15-20%
Автоматизовані системи бухгалтерського обліку і звітності	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Спрощення обробки даних ✓ Підвищення точності бухгалтерського обліку 	Зниження адміністративних витрат на 25%
Онлайн-платформи	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Забезпечення доступу до фінансових ресурсів без відвідування банків та фінансових установ 	Зменшення операційних витрат на фінансові послуги на 20-25%
Веб-сервіси і мобільні додатки	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Можливість подання заявок на отримання позик ✓ Контроль фінансового стану бізнес-одиниць в режимі реального часу 	

Джерело: складено автором за [55]

Впровадження цифрових трансформацій у ТОВ «Експерт-Агротрейд» доцільно розглядати в контексті взаємозв'язків, що утворюються при здійсненні господарських операцій, так звані цикли господарських операцій:

- цикл придбання і заготовлення, який об'єднує господарські операції з

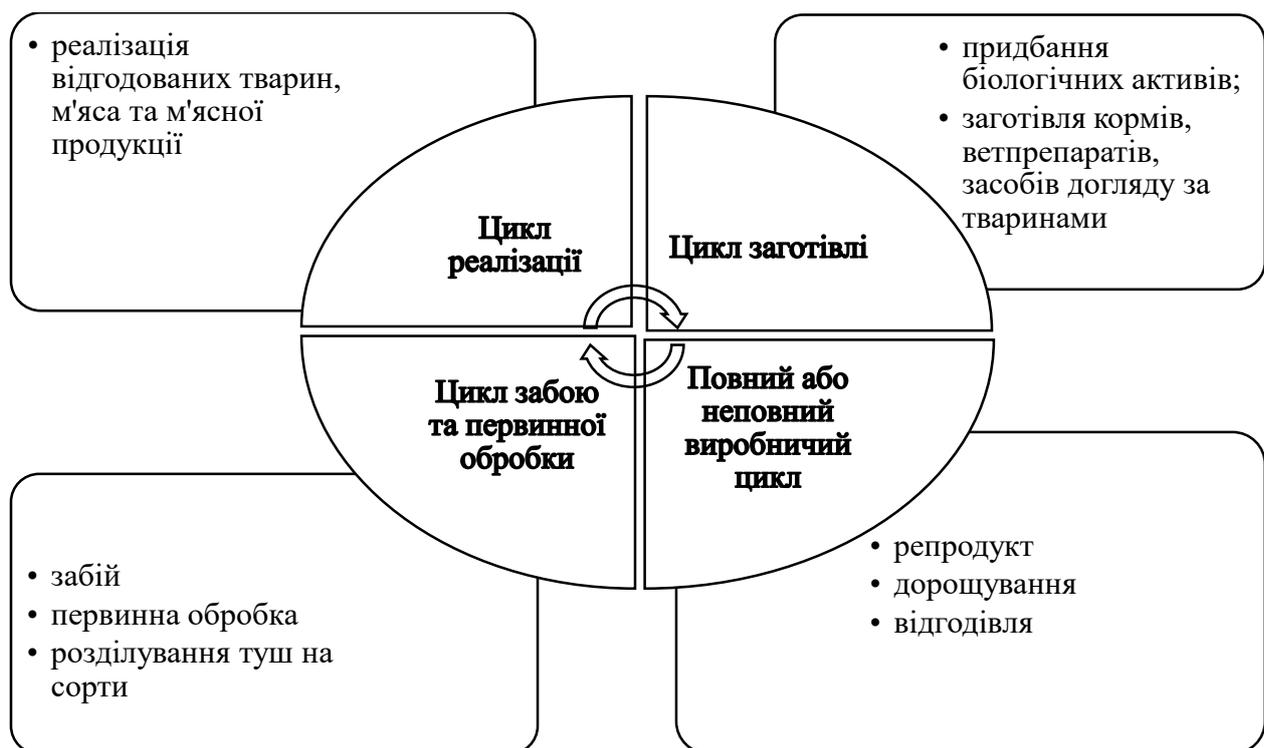
придбання і створення необоротних активів і заготовлення матеріально-виробничих запасів, що призводять до утворення кредиторської заборгованості перед постачальниками і підрядниками відповідних активів;

– цикл виробництва, який об'єднує господарські операції по виробничому споживанню елементів виробництва і випуску готової продукції;

– цикл реалізації – господарські операції, що пов'язані з продажем готової продукції і призводять до утворення дебіторської заборгованості покупців і замовників;

– цикл оплати – господарські операції, пов'язані з рухом грошових коштів, а також погашенням дебіторської і кредиторської заборгованості (цикл оплати є дотичним до кожного з вищеперерахованих циклів).

Для свиногокомплексу взаємозв'язок циклів господарських операцій можна представити у вигляді циклічної моделі (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Циклічна модель господарських операцій свиногокомплексу

Джерело: складено автором самостійно

Операції з циклу оплати присутні на кожному з етапів бізнес-моделі свиноферми. Під час циклів заготівлі, повного або неповного виробничого циклу

та забою і обробки формується переважно кредиторська заборгованість: перед постачальниками кормів, ветпрепаратів та засобів догляду за тваринами; перед працівниками ферми в частині нарахованої заробітної плати; перед бюджетом в частинні нарахованих податків і зборів. Під час циклу реалізації формується дебіторська заборгованість за реалізованих замовникам відгоддованих тварин, м'яса та м'ясної продукції.

У ТОВ «Експерт-Агротрейд» цикл забою та первинної обробки може бути відсутній, якщо є замовники, яким реалізуються відгоддовані тварини живою масою.

За розрахунками, виконаними в другому розділі кваліфікаційної роботи спостерігається чітка тенденція до концентрації ресурсів у виробничому циклі: вартість поточних біологічних активів у звітному 2024 році зросла на 32,43% (до 13,8 млн грн), а виробничих запасів – на 22,28%. Сумарно матеріальні оборотні активи (запаси та біологічні активи) становлять 47,11% від загального обсягу, що підтверджує курс на розширення масштабів вирощування поголів'я. Однак, найбільш тривожним сигналом є стан розрахунків та грошових коштів. Товарна дебіторська заборгованість зросла на 149,13% (+10,4 млн грн) і на кінець 2024 року акумулювала 43,50% усіх оборотних коштів. Це відбулося на тлі скорочення залишку грошових коштів на 76,55% до критично низького рівня – 112,0 тис. грн (0,28% активів). Така диспропорція формує високий ризик втрати абсолютної ліквідності.

Відомо, що ефективність фінансового управління залежить від швидкості проходження оборотним капіталом кожної стадії. Специфікою ТОВ «Експерт-Агротрейд» є тривала стадія перебування коштів у формі біологічних активів (процес відгодівлі триває 5–6 місяців), яку неможливо скоротити технологічно без втрати якості продукції. Тому резерви прискорення оборотності варто шукати на стадіях управління запасами (придбання, виготовлення, дозування кормів) та інкасації дебіторської заборгованості.

Цикл реалізації створює загрози для фінансової стійкості ТОВ «Експерт-Агротрейд» через надання надмірних відстрочок платежів покупцям і замовникам, що призвело до заморожування 43% оборотних коштів у дебіторській

заборгованості. Отже, пріоритетним завданням фінансового управління в найближчому періоді має стати впровадження більш жорсткої кредитної політики та інструментів прискорення інкасації боргів.

Для підприємств галузі тваринництва, яка характеризується тривалим виробничим циклом та значною потребою в оборотних коштах, критично важливим є пошук балансу між прибутковістю та платоспроможністю.

В умовах військової агресії агровиробники змушені переглядати власні фінансові стратегії, та обирати такі, які б дозволили зберегти ліквідність на прийнятному рівні, мінімізувати ризики неплатоспроможності та забезпечити ефективне управління грошовими потоками. Типологія фінансових стратегій агросектору представлена таким набором [56, с. 76]:

- стабілізаційна (збереження платоспроможності);
- антикризова (запобігання банкрутству, відновлення фінансової рівноваги);
- реструктуризаційна (перебудова фінансової структури);
- інвестиційна (розширення діяльності);
- адаптивна (гнучке реагування на зміни).

Доцільність застосування кожної з перелічених стратегій залежить від фінансового стану підприємства, зовнішніх ризиків та викликів. Сучасні тенденції орієнтовані на інтегровані моделі стратегічного фінансування. Економічні обмеження, а саме відсутність доступу до фінансування та зростання витрат, суттєво заважають фінансовому управлінню в агросекторі. Компанії змушені розробляти стратегії подолання цих обмежень задля підвищення ефективності та пошуку альтернативних джерел фінансування. Цифрові інструменти мають сприяти підвищенню прозорості фінансової діяльності підприємств агросектору та покращенню фінансової дисципліни у взаємовідносинах з контрагентами. Інтеграція облікових систем, інструментів фінансового планування та фінансового контролінгу в єдину інформаційну систему підвищує рівень фінансової дисципліни, мінімізує ризики помилок у фінансовій звітності.

Для оптимізації фінансової діяльності, підвищення стійкості та

конкурентоспроможності агровиробників необхідно впроваджувати системи оптимізації фінансових ресурсів, що включають в себе комплексний підхід до бюджетування, контролю витрат, інвестиційного планування та управління ризиками (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Оптимізація використання фінансових ресурсів в агросекторі

Напрямок	Вплив на фінансову діяльність
Бюджетування	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Точність фінансового планування ✓ Прогнозованість показників операційних та фінансових бюджетів
Контроль витрат	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Моніторинг витрат в реальному часі ✓ Можливість оперативного управління витратами ✓ Підвищення ефективності використання ресурсів
Інвестиційне планування	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Використання сучасних фінансових моделей і технологій ✓ Оптимізація розподілу інвестиційних ресурсів ✓ Підвищення прибутковості бізнес-процесів
Управління ризиками	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Страхові інструменти захисту виробничого процесу ✓ Хеджування ✓ Створення резервних фондів ✓ Зменшення фінансових втрат ✓ Стабілізація фінансового стану
Використання цифрових інструментів	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Автоматизація фінансових процесів і аналізу даних ✓ Автоматизація складання звітності ✓ Електронний документообіг ✓ Підвищення точності фінансових даних ✓ Швидкість ухвалення управлінських рішень

Джерело: складено автором за [57]

Для підвищення ефективності роботи та раціонального використання фінансових ресурсів ТОВ «Експерт-Агротрейд» доцільно впроваджувати ефективні управлінські інформаційні системи. Найбільш доступними за нинішніх умов є ERP-системи. Вони дозволяють управляти запасами, планувати виробничий процес, здійснювати ефективне фінансове управління, стандартизувати процеси аналізу та формування аналітичних звітів різної деталізації. Модуль Agro ERP спрощує планування, облік і логістику, дозволяючи консолідувати дані бухгалтерського, технологічного та постачальницько-збутового контурів підприємства.

Можливості Agro ERP-систем в частині фінансового управління:

- Управління фінансами підприємства в режимі реального часу, ґрунтуючись на релевантній інформації про доходи і витрати;
- Автоматизація обліку розрахунків з контрагентами на усіх ділянках бізнес-циклу (заготівля, виробничий процес, реалізація);
- Можливість формування звітів щодо поточної та майбутньої фінансової ситуації на підприємстві;
- Наскрізні бізнес-процеси з можливістю формування операційних та фінансових бюджетів.

У другому розділі кваліфікаційної роботи було акцентовано увагу на фінансовій дисципліні та проблемних питаннях управління дебіторською заборгованістю. В цьому контексті доцільно звернути увагу на можливості ERP-систем в частині управління дебіторською та кредиторською заборгованістю:

- Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю на кожен звітний дату з бажаним рівнем деталізації;
- Формування цінової політики для різних груп контрагентів з точки зору дотримання ними платіжної дисципліни;
- Оцінка потенційних витрат, пов'язаних з дебіторською та кредиторською заборгованістю;
- Використання кредитних лімітів в управлінні дебіторською заборгованістю;
- Проведення взаємозаліків і списання заборгованостей;
- Моніторинг оборотності та якості дебіторської заборгованості.

Як бачимо, функціональні можливості ERP-систем є різноманітними. Впровадження таких систем є сучасним цифровим рішенням для оптимізації фінансової діяльності на мікрорівні.

Отже, сучасними цифровими інструментами, що сприяють розвитку фінансових процесів в агросекторі є: Fin Tech, ERP-системи, CRM-платформи, штучний інтелект, блокчейн, хмарні технології та системи кібербезпеки. В ході виконання кваліфікаційної роботи було виявлено, що ці технології не тільки дозволяють автоматизувати фінансові процеси, але й забезпечують більшу

прозорість та безпеку в управлінні фінансами на мікрорівні, що є критично важливим за кризових умов та невизначеності. Фінансову діяльність підприємства важко уявити без ІТ-рішень, як наслідок, зростає потреба в інвестиціях у такі рішення, кіберзахист та управління ризиками.

Крім суто технологічних рішень, фінансовий агропродовольчий ринок важко уявити без використання цифрових платформ для торгівлі сільгосппродукцією, зокрема онлайн-ринків для купівлі-продажу агропродуктів, які дозволяють зменшити витрати на посередників, забезпечуючи прямий зв'язок між виробниками та кінцевими споживачами, мобільних додатків та електронних гаманців для швидких та безпечних розрахунків між учасниками ринку, фінансових технологій (FinTech) - платформ для мікрокредитування та краудфандингу, що забезпечують доступ малих фермерів до фінансування, використання блокчейну для відстеження походження продукції, забезпечення прозорості фінансових операцій та зниження ризику шахрайства [46, с. 372].

Цифровізація бізнес-процесів зумовлює суттєві трансформації інтелектуального капіталу підприємства. Як було зазначено вище – цифрові інструменти змінюють форми взаємодії між учасниками бізнесу, і водночас, формують нові джерела створення вартості через знання, інновації та мережеву взаємодію. Усвідомлення цього зв'язку дозволяє підприємствам стратегічно інвестувати в розвиток інтелектуального капіталу, що забезпечує довгострокову конкурентоспроможність у епоху цифрових перетворень.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження питання цифровізації бізнес-процесів підприємств сформульовано наступні висновки:

1. Узагальнено наукову думку українських дослідників щодо ключових характеристик цифрових технологій у фінансовій діяльності. На національному рівні цифрові технології представлені такими IT-рішеннями: Block Chain (як децентралізована фінансова система на ринку фінансових послуг); Digital marketing (цифрові канали взаємодії між продавцем та покупцем з метою просування продукції); CRM&BPM (IT-рішення налагодження взаємовідносин з клієнтами); Digital-страхування (робота з електронним полісом та цифровими інструментами страхування); Cashless economy (електронні платежі та розрахунки). На рівні підприємства цифровізацію пов'язують з впровадженням новітніх технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання, великі дані, блокчейн та автоматизація процесів. Зазначені технології суттєво змінюють традиційні фінансові моделі управління. Ці зміни вимагають перегляду підходів до управління фінансовою стратегією підприємства, фінансовими потоками, ризиками та капіталом.

2. Охарактеризовано процес цифровізації на підприємстві, який пов'язаний з технологічними та обліково-аналітичними рішеннями. Враховуючи специфіку ТОВ «Експерт-Агротрейд» запропоновано впровадження ERP-систем, хмарних сервісів та бухгалтерського програмного забезпечення, що дозволить організувати електронний документообіг, автоматично формувати звітність, контролювати витрати та доходи. Модуль Agro ERP враховує специфіку агросектору, спрощує планування, облік і логістику, дозволяючи консолідувати дані бухгалтерського, технологічного та постачальницько-збутового контурів підприємства в єдиній системі. Модуль Agro ERP синхронізується бухгалтерськими програмами та іншими ERP-системами, дозволяє отримувати аналітику з історії виробництва, контролювати стан виробництва у реальному часі,

управляти складськими запасами, що для ТОВ «Експерт-Агротрейд» має суттєве значення.

3. Доведено, що організаційні засади цифровізації фінансової діяльності відрізняються на макро- та мікрорівні. На макрорівні вони охоплюють цифровізацію банківських послуг (мобільний банкінг, онлайн-кредитування), розвиток електронних платіжних систем, використання FinTech-рішень (P2P-кредитування, краудфандинг, робо-адвайзинг, пірингові платформи), впровадження AI та аналітики для персоналізації та управління ризиками, створення відкритих платформ для взаємодії та посилення кібербезпеки. Усе зазначене дозволяє підвищити доступність, ефективність та безпеку фінансових послуг. На мікрорівні цифровізація пов'язана з інтеграцією даних у цифровий простір фінансового управління (хмарні сервіси); адаптацією фінансової системи із залученням фінансових технологій (BI, BigData, AI, IoT, CRM, ERP, блокчейн); трансформацією систем фінансового управління. IT-рішення у фінансовій діяльності поєднують в єдиний механізм управління даними, вартість бізнесу та бізнес-модель, внаслідок чого у підприємства з'являються нові можливості, які сприяють створенню конкурентних переваг та підвищенню ефективності й результативності діяльності.

4. Проаналізовано фінансовий стан ТОВ «Експерт-Агротрейд» за період 2021-2024 років. За результатами здійсненого аналізу доходимо висновків, що у 2021 та 2022 роках фінансовий стан ТОВ «Експерт-Агротрейд» був вкрай нестабільним: при дуже низьких показниках доходів і значних сумах витрат підприємство мало колосальні збитки, внаслідок чого власний капітал мав від'ємне значення. Оборотний капітал за ці роки був значно меншим за суму поточних зобов'язань, що також є індикатором нестабільного фінансового стану. Показники 2023 та 2024 років свідчать про поступовий вихід підприємства з кризи. У 2022 році індикатори фінансової стійкості (коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансування) мають від'ємні значення через наявність непокритих збитків. Починаючи з 2023 року ситуація покращується, усі коефіцієнти мають додатні значення, показники 2024 року кращі за попередній. Коефіцієнт оборотності активів щороку зростає, що

є позитивним моментом. Платоспроможність також покращується: рівень коефіцієнта швидкої та поточної ліквідності у 2024 році наближається до нормативних значень.

5. Обґрунтовано вплив цифровізації на структуру капіталу, а саме потребу в необхідності інвестицій у інноваційні цифрові інструменти. Доведено, що структура капіталу безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства, визначаючи його платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність, прибутковість і рентабельність. Для потреб фінансового управління важливо розуміти напрями інвестування коштів підприємства у основний та оборотний капітал. Оптимізація структури основного та оборотного капіталу здійснюється за критерієм мінімізації фінансових ризиків. Цей підхід спрямований на вибір найбільш вигідних джерел фінансування активів підприємства. Цифровізація фінансової діяльності в агросекторі потребує суттєвих фінансових витрат. Але це вигідна інвестиційна стратегія для українських агропідприємств, яка дозволяє не лише оптимізувати витрати, а й сприяє збільшенню прибутковості за умов системного підходу та поетапного впровадження. Оборотні кошти ТОВ «Експерт-Агротрейд» використовуються ефективно, про що свідчить зростання з року в рік запасів та поточних біологічних активів; дебіторська заборгованість у звітному 2024 році знижується, що є результатом плідної роботи фінансового відділу з дебіторами. Диверсифікація структури основного капіталу підтверджує інвестиційні можливості підприємства.

6. Досліджено вплив цифровізації на фінансову дисципліну на підприємстві. Наголошено, що управління дебіторською та кредиторською заборгованістю є ключовим індикатором фінансової дисципліни на мікрорівні. Дотримання оптимального співвідношення між обома видами заборгованості свідчить про ефективне використання суб'єктом господарювання наявних коштів. Значна сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги ТОВ «Експерт-Агротрейд» у 2024 році вимагає від підприємства пошуку дієвих методів управління заборгованістю. Доведено, що оптимальними методами для досліджуваного підприємства є інкасування дебіторської заборгованості та претензійна політика.

Претензійна політика здійснюється ТОВ «Експерт-Агротрейд» із застосуванням юридичного підходу (звернення до суду) та економічного підходу (призупинення виконання зустрічних зобов'язань). Для покращення фінансової дисципліни рекомендовано використовувати ERP-системи та CRM-платформи як інноваційні цифрові рішення, які дозволяють організувати безготівкові операції, контролювати рух грошових коштів, управляти поточними рахунками в банку, контролювати дотримання строків розрахунків. Також в роботі запропоновані елементи фінансового управління дебіторською заборгованістю, її визнання та розкриття в обліку.

7. Охарактеризовано основні бізнес-процеси підприємства та можливості їх цифровізації. Доведено, що ТОВ «Експерт-Агротрейд» застосовує процесний підхід в організації системи управління, що передбачає спочатку ідентифікацію бізнес-процесів, а потім комбінацію інструментів для управління ними. Бізнес-процеси ТОВ «Експерт-Агротрейд» представлені циклічною моделлю, яка об'єднує цикл заготівлі, виробничий цикл та цикл реалізації. Операції з циклу оплати присутні на кожному з етапів бізнес-моделі, утворюючи кредиторську та дебіторську заборгованість. Запропоновано використання ERP-системи, що дозволяє управляти заборгованістю на кожен звітний дату з бажаним рівнем деталізації, формувати цінову політику для різних груп контрагентів з точки зору дотримання ними платіжної дисципліни, оцінювати потенційні витрати, використовувати кредитні ліміти в управлінні дебіторською заборгованістю.

8. Запропоновано шляхи оптимальної цифровізації фінансової діяльності ТОВ «Експерт-Агротрейд». Наголошено, що сезонність та довгий операційний цикл зумовлюють нерівномірність грошових потоків, потребують страхових інструментів захисту та створення резервних фондів для покриття збитків. Це вимагає оптимізації фінансової діяльності та гнучкості фінансового управління з використанням ІТ-рішень: платформ цифрового кредитування, цифрових рішень для оцінки ризиків. В роботі запропоновані інструменти фінансової підтримки цифровізації агробізнесу. Акцентовано увагу на економічному ефекті від застосування у фінансовій діяльності цифрових інструментів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Докієнко Л. М. Цифрова трансформація фінансів підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2022. № 22. С. 18–25.
2. Бортнік А. М. Цифрова трансформація бізнес-моделі підприємства. *Стратегія економічного розвитку України*. 2020. № 47. С. 16–30.
3. Гудзь О. Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2(24). С. 4–12.
4. Демчишак Н. Б., Глутковський М. О. Розвиток цифрової економіки в Україні: концептуальні основи, пріоритети та роль інновацій. *Інноваційна економіка*. 2020. № 5–6. С. 43–48.
5. Мельничук Г. С., Мамалига В. О. Цифровізація економіки: можливості та загрози для ефективного функціонування підприємств. *Приазовський економічний вісник*. 2020. № 2(19). С. 125–130.
6. Шевченко О. М., Рудич Л. В. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053>
7. Реслер М. В., Лінтур І. В., Цигак О. Цифрова економіка: виклики та можливості. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-117>
8. Череп А. В., Огренич Ю. О., Дашко І. М. Чинники впливу на цифровізацію бізнес-процесів та інтеграцію штучного інтелекту на підприємствах України. *Економіка та суспільство*. 2025. № 77. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-43>
9. Khatser, M. (2025). Digital transformation and its impact on financial management of enterprises operating in industry markets. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 1(31), 95–104. <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2025-1/31-08>
10. Житар М. О. Інноваційний розвиток та фінансовий потенціал підприємств зв'язку: стратегічні підходи до підвищення конкурентоспроможності

в умовах цифрової трансформації. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 144–149.

11. Заїка О. В. Цифрова трансформація та фінансова архітектоніка для стратегічного відновлення суб'єктів бізнесу. дис... Харків. 2025. 239 с.

12. Захаркіна Л., Бойко А., Небаба Н., Чумаченко О., Шевченко В. Цифрові технології в системі забезпечення транспарентності корпоративних фінансів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 4. С. 298–304.

13. Гелькевич М. В., Гуренко Т. О., Андрійчук А. С. Стратегії оптимізації фінансового управління та організації обліку на підприємстві в умовах розвитку процесів цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-15>

14. Блинов В. Є., Череп О. Г. Цифрові фінанси: від традицій до інновацій. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 3 (54). С. 216–219.

15. Житар М. О. Вплив цифрової трансформації на економічний механізм підприємств та їх комунікаційні стратегії як невід'ємної складової сучасної фінансової архітектури. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-84>

16. Зростання ролі фінансових технологій в умовах розвитку цифрової економіки України. Економічний форум. The Growing Role of Financial Technologies in the Development of the Digital Economy of Ukraine. Economic forum: тези доп. учасників міжнар. науково-практ. конф. (м. Одеса, 1-2 черв. 2022 р.) / за ред. С. Пиріг. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/ZROSTANNA_ROLI_FINANSOVIH_TEHNOLOGIJ_V_UMOVAN_ROZV.pdf

17. Жигар Н. Застосування блокчейн-технологій у фінансовій діяльності підприємств: перспективи та виклики. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2025. № 2. С. 66–71.

18. Загірняк Д. М., Глухова В. І., Михайлова А. С. Цифрова трансформація фінансів територіальних громад. *Ефективна економіка*. 2025. № 4. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.25>

19. Кужда Т., Луциків І. Дослідження стану та перспектив цифрового розвитку в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 78–79. № 5–6. С. 146–155. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.146
20. Індекс цифрової трансформації регіонів України: підсумки 2024 року. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://backend.hromada.gov.ua/storage/uploads/files/research/indeks-cifrovoyi-transformaciyi-regioniv-ukrayini-pidsumki-2024-roku/pdf>
21. Топоркова О. А., Савчук Л. М., Бандоріна Л. М. Смарт-спеціалізація регіонів в умовах цифрових трансформацій. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. № 3(18). С. 122–128. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.18-19>
22. Борисюк О. В. Імперативи розвитку фінансового ринку України в умовах цифровізації. *Економічний часопис Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. 2020. Т. 2. № 22. С. 168–176.
23. Гаряга Л. О., Куліш Р. Р. Фінансова безпека банківської діяльності в умовах цифровізації. *Проблеми економіки*. 2019. № 4. С. 163–171.
24. Коваленко В. В. Розвиток фінансових інновацій у небанківських фінансових установах. *Приазовський економічний вісник*. 2020. № 1(18). С. 244–250.
25. Матвієнко Г. А. Цифрова трансформація державних фінансів в Україні. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова*. 2021. Т. 26. № 1(86). С. 135–140.
26. Опендатабот URL: <https://opendatabot.ua/c/38835799>
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>
28. Правдюк Н. Л., Мазурков В. В. Особливості методики фінансового аналізу за звітністю малих підприємств. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 2. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.2.9>
29. Прокопович, Л. Б., Бурлан, С. А. Розвиток методичних підходів щодо управління фінансовими результатами підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. №47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-79>

30. Gokturk I. E., Yalcinkaya H. S. Use of accounting-based models for measurement of financial performance: comparison of Altman z" and MFA score. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. №1(48), P. 166–179. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3971>

31. Собченко (Кінева) Т. С., Соскіда Ю. М. Аналітична оцінка фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. *Регіональна економіка та управління*. 2017. № 4 (17). С. 96-100.

32. Желізняк Р. Й., Побурко О. Я., Сергеев О. М., Адаменко Д. В. Фінансові результати підприємств під час пандемії та у військовий час: динаміка та тенденції. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. 2022. №10. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2022-10-8363>

33. Губені Ю. Е., Зеліско Н. Б. Стратегічні підходи до розвитку економічного потенціалу аграрних підприємств на основі ефективної інвестиційної політики. *Агросвіт*. 2025. № 9. С. 12-18.

34. Фінансова звітність агропідприємств в Україні: основні аспекти та аналіз. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-shkola-bughaltera-selkokhozyastvenoy-otrasli-69-finansovaya-otchetnost-agropredpriyatij-v-ukraine-osnovnye-aspekty-i-analiz>

35. Тульчинський Р. В. Формування стратегії сталого розвитку аграрних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2025. № 77. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-75>

36. Корбутяк А. Г., Бута М. М. Підходи до трактування поняття «фінансовий стан підприємства». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 16. Ч. 1. С. 149-153.

37. Леонова Б. І., Островська О. А., Круш В. В. Підвищення стійкості фінансового стану суб'єктів малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-65>

38. Крючко Л. С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність. *Ефективна економіка*. 2012. № 12. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1613>

39. Румик І. І., Мельніченко І. В. Методика наукового дослідження фінансової стійкості в системі економічного механізму малих підприємств: принципи управління та діагностика рівня. *Ефективна економіка*. 2025. № 5. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.21>

40. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фінансової стабільності (Коефіцієнт фінансування). *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/348-pokaznik-finansovoji-stabilnosti-koefitsient-finansuvannya>

41. Білик М. Д., Котов І. Л. Фінансовий стан підприємства: теорія, методика. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 5. С. 86–92.

42. Бланк І. А. Управління фінансовими ресурсами підприємства: навч. посіб. К.: Ельга, 2011. 574 с.

43. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2010. 662 с.

44. Федоренко О. С., Колотуша М. О. Аналіз сучасних підходів до управління дебіторською заборгованістю підприємств в умовах загострення економічної кризи. *Академічні візії*. 2023. № 26. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10409137>

45. Даниленко А. С., Варченко О. М., Свиноус І. В. Управління дебіторською заборгованістю у сільськогосподарських підприємствах: фінансово-обліковий аспект: монографія / за ред. О. М. Варченко. К.: 2019. 288 с.

46. Лівінський А., Близнюк Т., Степанов М. Фінансові ресурси та їх трансформація під впливом цифровізації сучасного агробізнесу. *Scientific journal «MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS»*. 2024. С. 371-378. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-48>

47. Виробництво свинини. Поточний стан галузі, історичні показники та прогнози. 2025. URL: https://www.bdo.ua/uk-ua/Pork-production-in-ukraine_2025_ukr.pdf

48. Виробництво свинини в Україні: перспективи галузі до 2033 року. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2025/pork-production-in-ukraine-prospects-for-the-industry-up-to-2033>

49. Оцінка стану свинарства України (2022-2024). URL: <https://artmash.ua/article/otsenka-sostoyaniya-svinovodstva-ukrainy-20222024>

50. Островська Г. Й., Шерстюк Р. П., Ціх Г. В. Управління бізнес-процесами в умовах цифрової трансформації підприємств. [Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації: монографія]. м. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А, 2024. С. 254–275.

51. Варфалюк В. Інструменти управління бізнес-процесами у великотоварних сільськогосподарських підприємствах. *Розвиток менеджменту і маркетингу в АПК*. 2024. Розділ. 4. С. 146-152. URL: <https://doi.org/10.31734/economics2024.31.020>

52. Плотніков О. М., Шерстюк Р. П. Основні напрями впровадження стратегії цифрової трансформації підприємства та її вплив на управління ключовими бізнес-процесами. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 8 (48). С. 449-471.

53. Собченко М. Фінансове управління сільськогосподарськими підприємствами: структурно-функціональний контекст. *Економічний аналіз*. 2025. Том 35. № 1. С. 664-673. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.664>

54. Птащенко О. В., Федорович І. М. Фінансова підтримка цифровізації агросфери: інвестиції в людський капітал. *Світ фінансів. Актуальні питання розвитку національної економіки*. 2025. № 2 (83). С. 171-183.

55. Sirenko, N., Melnyk, O., Vodnar, O., Mikuliak, K., & Spivak, V. (2025). Digitalisation of financial activities of the agricultural sector under martial law. *Ekonomika APK*, 32(1), 70-81. doi: 10.32317/ekon.apk/1.2025.70.

56. Макогон В. В., Заболотний Д. С. Фінансова стратегія в агросекторі: адаптація до ризиків і викликів нестабільного середовища. *Журнал з менеджменту, економіки та технологій*. 2025. № 2. С. 73-85.

57. Каращенко В. С., Рибіцький О. Л. Ефективне управління фінансовими ресурсами у сільськогосподарських підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-139>

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		КОДИ		
		2022	12	01
Дата (рік, місяць, число)				
Товариство з обмеженою відповідальністю "ЕКСПЕРТ-				
Підприємство	АГРОТЕЙД"	38835799		
Територія	Дніпропетровська	UA12020190170090002		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	240		
Вид економічної діяльності	Розведення свиней	01.46		
Середня кількість працівників, осіб	7			
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вул.Центральна, будинок 108-А, село Хутірське, Дніпропетровська обл., Дніпровський р-н, 51822				

на 31.12 2022 р. **1. Баланс** **Форма № 1-м** Код за ДКУД **1801006**

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002	( )	( )
Незавершені капітальні інвестиції	1005		311.5
Основні засоби:	1010	7442.8	7177.1
первісна вартість	1011	9947.4	9969.9
знос	1012	2504.6	2792.8
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	7442.8	7488.6
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	1150.6	2104.4
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110	126.6	4221
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	187.7	1154.7
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	167.7	918.7
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	263.3	294.9
Витрати майбутніх періодів	1170	13.5	6.7
Інші оборотні активи	1190	3729.7	3801.5
Усього за розділом II	1195	5639.1	12501.9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	13081.9	19990.5

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1	1
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-9821	-11001.3
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Усього за розділом I	1495	-9820	-11000.3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	226.4	226.4
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	5246.9	13222.5
розрахунками з бюджетом	1620	12	13.6
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	3.4	7.5
розрахунками з оплати праці	1630	20.3	22.1
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	17392.9	17498.7
Усього за розділом III	1695	22675.5	30764.4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	13081.9	19990.5

2. Звіт про фінансові результати
за _____ 2022__ р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	63.9	13
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	63.9	13
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	507.9	42.2
Інші операційні витрати	2180	736.3	1052.8
Інші витрати	2270	( )	( )
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	1244.2	1095
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-1180.3	-1082
Податок на прибуток	2300	0	40
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-1180.3	-1122

Керівник

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		Дата (рік, місяць, число)		КОДИ		
		2023	12	01		
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "ЕКСПЕРТ-АГРОТЕЙД"				38835799	
Територія	Дніпропетровська				UA12020190170090002	
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю				240	
Вид економічної діяльності	Розведення свиней				01.46	
Середня кількість працівників, осіб	22					
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон	вул.Центральна, будинок 108-А, село Хутірське, Дніпропетровська обл., Дніпровський р-н, 51822					

на 31.12. 2023_р. **І. Баланс** **Форма № 1-м** Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002	( )	( )
Незавершені капітальні інвестиції	1005	311.5	2413.6
Основні засоби:	1010	7177.1	8176.9
первісна вартість	1011	9969.9	12219
знос	1012	2792.8	4042.1
Довгострокові біологічні активи	1020		9810.2
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	7488.6	20400.7
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	2104.4	4191.7
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110	4221	10454
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125		7032.8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1154.7	904.1
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	918.7	27907.8
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	294.9	477.7
Витрати майбутніх періодів	1170	6.7	35.1
Інші оборотні активи	1190	3801.5	5652
Усього за розділом II	1195	12501.9	56655.2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	19990.5	77055.9

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1	10000
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-11001.3	3525.3
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Усього за розділом I	1495	-11000.3	13525.3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	226.4	226.4
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	13222.5	14372.3
розрахунками з бюджетом	1620	13.6	67.3
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	7.5	24.4
розрахунками з оплати праці	1630	22.1	52.2
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	17498.7	48788
Усього за розділом III	1695	30764.4	63304.2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	19990.5	77055.9

2. Звіт про фінансові результати
за _____ 2023_р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	28537.1	63.9
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	28537.1	63.9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	12397.1	507.9
Інші операційні витрати	2180	1352.2	736.3
Інші витрати	2270	256.2	( )
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	14005.5	1244.2
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	14531.6	-1180.3
Податок на прибуток	2300	0	0
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	14531.6	-1180.3

Керівник

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ	
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕКСПЕРТ-АГРОТРЕЙД»	за ЄДРПОУ	2024	12
Територія	Дніпропетровська	за КАТОТТГ ¹	01	
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	38835799	
Вид економічної діяльності	Розведення свиней	за КВЕД	UA12020190170090002	
Середня кількість працівників, осіб	25		240	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			01.46	
Адреса, телефон вул.Центральна, будинок 108-А, село Хутірське, Дніпропетровська обл., Дніпровський р-н, 51822				

1. Баланс на 31.12. 2024 р. Форма № 1-л Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		0
первісна вартість	1001		36,7
накопичена амортизація	1002	( )	36,7
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2413,6	2740,9
Основні засоби:	1010	8176,9	8778,5
первісна вартість	1011	12219	14591,1
знос	1012	4042,1	5812,6
Довгострокові біологічні активи	1020	9810,2	6457,4
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	20400,7	17976,8
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	4191,7	5125,5
у тому числі готова продукція	1103	0	413,2
Поточні біологічні активи	1110	10454	13844,2
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	7032,8	17521
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	904,1	14
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27907,8	212,1
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	477,7	112
Витрати майбутніх періодів	1170	35,1	35,8
Інші оборотні активи	1190	5652	3409
Усього за розділом II	1195	56655,2	40273,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	77055,9	58250,4

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10000	10000
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3525,3	11175,4
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Усього за розділом I	1495	13525,3	21175,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
	1595	226,4	0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	14372,3	10084,9
розрахунками з бюджетом	1620	67,3	186
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	24,4	8
розрахунками з оплати праці	1630	52,2	69,7
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	48788	26726,4
Усього за розділом III	1695	63304,2	37075
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	77055,9	58250,4

2. Звіт про фінансові результати
за ___ 2024__ р.

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	55776,7	28537,1
Інші операційні доходи	2120	4901	0
Інші доходи	2240	2852,5	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	63530,2	28537,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	49998	12397,1
Інші операційні витрати	2180	2958,3	1352,2
Інші витрати	2270	2923,8	256,2
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	55880,1	14005,5
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	7650,1	14531,6
Податок на прибуток	2300	0	0
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	7650,1	14531,6

Керівник

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.